ဆေးအားထုတ်ဖြန့်ဖြူဆရာဆေး
ဆေးအိမ်ခိုးအားပေးဆေးအဖျားအဆေးဒဏ်ဆေးလေ့
အဆေးဒုးဖျိုးထု

Kayin (West Poe)

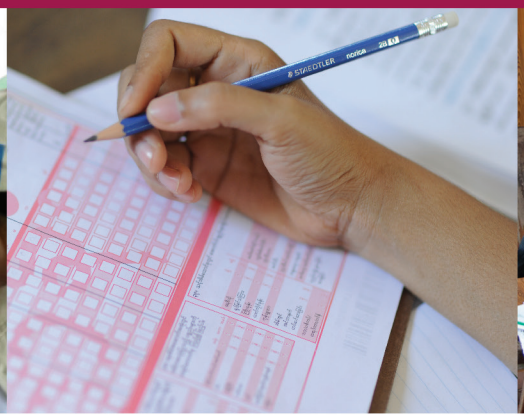

ဤဘာသာပြန်ဆိုမှုများသည် အလွတ်သဘောပြန်ဆိုမှုများဖြစ်ပါသည်။ သေချာစွာ
စိစစ်အတည်ပြုလိုပါက အောက်ဖော်ပြပါ ဝဘ်ဆိုဒ်တွင် လွှင့်တင်ထားသော
မြန်မာ/အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ထုတ်ဝေမှုများနှင့် တိုက်ဆိုင်ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

http://www.dop.gov.mm/?p=4618

သို့မဟုတ်

http://countryoffice.unfpa.org/myanmar/2014/12/19/11162/toolkit/

ခးပယ့ꣳ ၂၀၁၄ နံ့ꣳ, ရ့ꣳခမျꣳးဒဲဂံ့ꣳအဂဲးအဖး ဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳ

ဆꣳအ့ꣳထု့ꣳဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳဆꣳမꣳ ဆꣳအီꣳခိꣳအ့ꣳပꣳဆꣳအဖု့

အဆꣳဒꣳန္ဆꣳလဖ့ အဆꣳဒုꣳဖျိꣳထ့ꣳ

ဆꣳချ့ꣳလꣳယ၊	၂
ဆꣳအီꣳခိꣳအ့ꣳပꣳဆꣳအဖု့ အဆꣳအဒꣳန္ဆꣳလဖ့	၄
၁. ဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳဆꣳမꣳဂꣳ, ဖ့ꣳလ့ꣳဆꣳဝ့ꣳယ၊ကျိ့ꣳဝ့ꣳလꣳပ့ꣳခမျꣳး	၅
၂. ဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳအဖ့ꣳခြ ထံ၊ဖြꣳဖြလဖ့ အဆꣳဝ့ꣳယ၊နꣳဝ့ꣳ ဒဲဆꣳအီꣳက့ꣳဝုꣳအီꣳက့ꣳဝꣳ	၆
၃. ဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳအရျ့ꣳလဖ့ (ဆꣳပိꣳဆꣳလ့ꣳလဖ့ ပꣳ့ထꣳဝ့၊, အီꣳက့ꣳကျိ့ꣳထꣳဝ့၊ဒဲဝျ့ထဲ့ꣳဝ့၊)	၇
၄. ပ့ꣳအ့ꣳထု့ꣳဆရ့ꣳဖြလဖ့ အခံꣳအဂ့ꣳ	၉
၅. ဆꣳဒီꣳန္ဘꣳဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳအဆꣳပိꣳဆꣳလ့ꣳလဖ့ ဒဲဆꣳဝိ့ꣳဝ့၊	၁၀
၆. ဆꣳအ့ꣳစ့ꣳအဒီ့ꣳလဖ့ ဆꣳပꣳ့ထꣳဝ့၊	၁၃
၇. ဆꣳအဂဲးအဖꣳဘꣳဆဲ့လ်ံဆꣳချ့ꣳလဖ့	၁၄
၈. ဆꣳအ့ꣳထု့ꣳဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳအဆꣳမꣳလဖ့ ဆꣳအ့ꣳပꣳယိထံ၊ထဲ့	၁၅
၉. ဆꣳအဂဲးအဖꣳလဖ့ အခံꣳအဂ့ꣳ	၁၈
၁၀. ဆꣳအ့ꣳထု့ꣳဖိꣳဖ့ꣳမုဆရ့ꣳလꣳ ရခꣳ့ဆ်ꣳဂꣳခꣳဒီ့ꣳအဖꣳ့	၂၁

ဆရာချုံးလမ်ာ

ရှၢးခမျၤး ဒဲဂံၤ့အဂဲးအဖးဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်ယီၢ ဆၤလအၤ့ထူၤ့ ဘၢဆရၢ်ယံးဝ့ၢ ဆံၢနံၤ့ဂီၤ့အလးခဲၤ့ ခးစၤ့ကီၤ့ခးပယၤ့ ထံၢခးအဖၤ့ ဆၤအၤ့ထူၤ့ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်နီၤ့ ဘၢဆၤမၢးဝ့ၢလၤ ၂၀၁၄နံၤ့, လၢမၢရှၤ့(၃၀)ဘၤ့ ထီၤ့စိၤးလၢးအ့ဖြံၢ်(၁၀)ဘၤ့ အနံၤ့ဒၤလ့ၤနီၤ့လီၢ. ဘဲၢဝိၤ့ဆၤကဉ့ၤယၢၢဒၤဘၢဝ့ၢကျၢးကျၢး အဂးဒဲဆၤအၤ့ထူၤ့ဆရၢ်ယီၢ ဆၤကနၤဉ့ၤဝ့ၢအဂး ပှယိထ္ဆၢ ရှၢးနုၤလၢ့ဒဲရှၢးခမျၤးဂဲးဘၤ့ ခၤ့ဒိၤအနိၤ့နီၤ့ ကိၤဖံၤစိၤးပှအၤ့ပၤယိဆၤလဖုၢ လၤကဂဲၢအၤ့ပၤယိထံၢဆၤအၤ့ထူၤ့ဆရၢ်ယီၢ နီၤ့လီၢ. လၤအဖုၢယီၢ်အဖၤ့ ပှအၤ့ပၤယုၤယါဆၤပၢဝ့ၢ(၄၇)ဂၤတၤ့, (၂၃)ဂၤနီၤ့လၤထံၢခးယဲၤ့ ဒဲ(၂၄)ဂၤနီၤ့ လၤခးပယၤ့အဖၤ့လီၢ. ပှအၤ့ပၤဆၤလဖၤယီၢ ဆရၢ်ပထးကိၤ့ဉ့ၤလဖၤ, ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်ပှအဝ့ၤအဘၤလဖၤ, ရှၢးခမျၤးကိၤ့ဉ့ၤလဖၤ ဒဲ ရှၢးခံးဂး စဲးယဲးပှကိၤ့ဉ့ၤလဖၤနီၤ့လီၢ.

လံးပရၢ်ယီၢ ပှအၤ့ပၤယိဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အဆၤဒၤဘၢဝ့ၢလဖၤ ဘၢဆၤဒုၤဖျိၤထဲၤ့ဝ့ၢနီၤ့လီၢ. ပှဖိဆၤဖိၤလဖၤ ဘဲၢဝိၤ့ကနၤဉ့ၤ ဝ့ၢပျၤ့ပျၤ့အဂး မဲခ့ၢပှအၤ့ပၤယိဆၤလဖၤ အဆၤဒုၤဖျိၤ လကၤဘၤ ဆၤအဂဲးအဖးအဂူၤဂၤလဖၤ လၤအကြၢ်းလီၢ ပျၤ့ဝ့ၢလဖၤဆ့ ဆၤထံၤလၤ့ဒုၤဖျိၤထၤဝ့ၢနီၤ့လီၢ.

ပှအီၤခိၤအၤ့ပၤယိဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်လဖုၢယီၢ အဆၤထိစိၤးလဖၤ နီၤ့ ဝံးဒိၤ့လၤဘၤဆၤရွံထၤဝ့ၢ ဒဲဆၤအၤ့ထူၤ့ဆရၢ်လးဝ့ အဖၤ့ ဆၤအၤ့ထူၤ့ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်နီၤ့ ဘဲၢထံၢခးဂူၤဂၤအဆၤထိၤပီၤ့လဖၤအဝိၤမွဲဂ့ၤ, ခးပယၤ့အဝနိၢ်အဝိၤ ဆၤအၤ့ထူၤ့ဝ့ၢအီၤ, လအီၤ ဆၤအၤ့ပၤယိဝ့ၢအဂး, ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်ဆၤမၢယီၢ ဆၤနဲၤ့နၤ့ဘၤဝ့ၢဒဲ ကဖျိၤထံၢကျၢဝ့ၢအဂး ဆၤအၤ့ထူၤ့ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အထိ ကဖ့ၤလၢ့ပှဒိၤပှမုလၤဆၤပရၢ့အဂဲး အဖး ဘၢဆၤ့ဘၢထိအဂး, ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်ဆၤမၢလဖၤ ဆၤကမၢဝ့ၢလၤယၢအဂး ကကဲၤထ့ဆၤမၢဆၤ့လၤဆၤဒၤ ခီၤ့ခၢ့ဖျိၤ့ဆၤအဂး ဒဲဆၤမၢအၢးအဂ့ၤအဘၤလဖၤ ဆၤထီးနဲၤ့ထၤဝ့ၢကန္ဆအဂးနီၤ့လီၢ.

ပှအၤ့ပၤဆၤလဖၤ လ့ၤထီၤ့ဝ့ၢဒၤလၤ ခးပယၤ့အဖၤ့ ဆၢၤ့ခးဒိၤ့ဒဲ ခးဒိၤ့ဒိၤ(၁၅)ဒိၤ့, ဝၤ့ဒိၤ့(၄၁)ဝၤ့ (ထီးလူၤ ၅၅%) ဝံးဒိၤ့ထီးလူၤ(၁၂၁)ဒိၤ့ (ထီးလူၤ ၃၇%) ဒဲဆၤအၤ့ထူၤ့ ဆရၢ်လးဝၤ့ (၉၀၁) ထီးလူၤ (၁.၁%) နီၤ့ လ့ၤယိအၤ့ ပၤဝ့ၢဒၤနီၤ့လီၢ. ထံၢခးထၤ့ဘံၤ့ယၢအဖၤ့ ဆၤဒၤခီၤ့အၤ့စၤ့ ဆၤထီးလူၤ(၂၁၉၃)လး (၂၁၇၇ လးနီၤ့ စးထၤ့လၤအခၤ့ ထံၤ ထီးအထူၤ (၁၆)လးနီၤ့ ဖိၤဒံၤဖိၤဖၤ့) အၤ့ပၤယိဝ့ၢဒၤ နီၤ့လီၢ. ဆၤအဖုၢအဂိယီၢ အၤ့ပၤယိဆၤနီၤ့ ဆၤအီၤခိၤယိ အၤ့ပၤဆၤအၤ့ထူၤ့ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်နီၤ့ အ့ၤဆၤထိၤပီၤ့ဝ့ၢလၤ ထံၢခးအဂူၤဂၤလဖၤတၤ့ မွဲဝ့ၢအဒီၤ့အထ့ၤဖၤဒိၤနီၤ့ ဆၤထီးဆၤ့ဝ့ၢဒၤနီၤ့လီၢ. အကျိၤ့တၤ့, ဆၤဒၤန္ဆဝ့ၢလဖၤယီၢ ဆၤဆဲးမၢဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်ဆၤမၢအဂး ဆၤဝိၤ့ဉ့ၤဝ့ၢဒၤနီၤ့လီၢ.

လၤဆ့ၣ်ဒၣ်ဆ, ဆၤလၤကဘၣ်ဆဲးမၤဝ့ၢ်အဆ့ၣ်လဖ, လၤဆ့ၣ်ဒၣ်ဆ ဆၤဖံးဆၤမၤလၤ ဆၤအ့ပၤယိထံၢ်ထဲ့ ဆၤအဂဲးအဖးလဖၣ်အဂး, ဆၤအ့ထု့ဆၤအဂဲးအဖး လဖၣ်ယီၤ အဝ့ၤလခီၢ်မွဲဝ့ၤ, အအ့ၤလခီၢ်မွဲဝ့ၤ ဆၤအဂဲး အကျိ့လၤကဂဲၢ်ပ့ၣ်ထံးဆၤလဖၣ်နိ့ ဆၤဝ့ၣ်ယၢၢ်နၣ်ဝ့ၣ်အၣ်ထ့ ဝ့ၢ်ဒၣ်နိ့လီၤ.

အ့ၣ်မွဲလၤအဖၣ်ၤနိ့ ပ့ၣ်အီၤခိးယိအ့ပၤဆၤအဖုၢ်ယီၤ အဆၤဒၣ်နၤ့ဆၤလဖၣ လၤဆၤအ့ထု့ဖိးဖ့ၤမုဆရ့ အထိနိ့ မွဲလၤဝိ့စိၤဆၤအဂဲးအဖးလဖၣ လၤပ့ဒိၣ်ပ့မုအီၣ် ကိးအထိဒ့းအကျိ့တး ဆၤလၤအလိၢ်ဝ့ၢ်အလးလဖၣ်နိ့ မွဲလၤဆၤဘ့ထဲ့မၤဝ့ၢ်ဒၣ်အကျိ့တး, ပၣ်ဝ့ၢ်ဒၣ်လၤဆၤအရ့ ပိၤဒိၣ်အနိ့်အဖ့ၤနိ့လီၤ. ဒဲလၤထိကဂဲၢ်ဝ့ၢ် လၤယၢၢ်နိ့ လၤခးပယ့ၤအဖ့ၤ ဆၤလၤကမၤဝ့ၢ်ဖိးဖ့ၤမုဆရ့အဆၤမၤ ဒဲဆၤမၤဖးဒိၣ် လၤအမွဲ ဆၤအ့ထု့ဆရ့ဆၤမၤလဖၣ်အဂး ဒိးန့ယ့း ဆၤမၤလိၣ်လဖၣ ဒဲဆၤဂဲၤဆၤဝး လၤအဂ့ၤလဖၣ စဲၤနဲ့်နၣ်ဝ့ၢ်ယ့းအကျိ့တး, ဆၤဥ့ထ့ဆၤခိးဂဲးခိးဘးအဂး ဆ့ ကဲၣ်ထ့ဆၤမၤဆ့ၤနိ့်လီၤ.

ပ့ၣ်အီၤခိးအ့ပၤယိဆၤအဖုၢ်ယီၤ ဂဲၢ်ထဲ့မၤခွါဝဲၤ ယ့းဆၤလၤ တံၢ်မီၤလဲးတစ့ၢ, ဆူၢ်ဒၤ့, ကိၢ်ဆိၢ်ဘိၢ, မဲးဆံၢ်ဒိၤနံၤယၤ ဒဲဘီးစနံၤယၤ, ဟးဇံၢ်ကိၤဘံၤနး, နဲၢ်ဂံၤရံၤယၤ, ပုၤဒဲဂၢနၢ်ထံၢ်ခးလဖၣ ဒဲထံၢ်ခးလၤဆၤမၤ အဝးအဂဲးအကျိ့မိ့ဖိၤလၤ ခးပယ့ၤထံၢ်ခးလဖၣ်အဖ့ၤ ဆၤအကျိ့အဖျိၤလၤ အဂဲၢ်ထဲ့မၤဝ့ၢ်လဖၣ ဘ့ၤထဲ့ဝ့ၢ်ဘဲၢ အကြၤ်းအဝိးဂီ့ လၤဆၤအ့ပၤဆၤဖံးဆၤမၤအဂး ဝိ့ဝ့ၢ်ဒၣ် နိ့လီၤ. လၤအဖုၢ်အဂူၢ်ဂၤလဖၣ်အကျ့ အ့ပၤယိထံၢ်ဝ့ၢ် လ့ထံးလ့ဆ့းဂီ့ ဆၤအဂဲးအဖး ဘဲၢ်ဝိးကကဲၣ်ထ့လဖျိၤ ပးအဂး ဆၤအဂဲးအဖးလၤအဒိးန့ဘၣ်ဝ့ၢ်လၤ ဆၤအလး လမိ့ဖိ့ဘၣ်ဝ့ၢ်နိ့ ဘဲၢ်ဝိးကထိၣ်ဖိ့ဝ့ၢ် ဒဲအဖုၢ်လဖၣ်အဆၤ ဒ့းဖျိၤအဖ့ၤ ကယီၢ်ဝ့ၢ်အဂး ပ့ၣ်အ့ပၤဆၤဖိၣ်လဖၣ ဆၤအကျိ့အဖျိၤလဖၣ်ယီၤ ဝိ့ဝ့ၢ်ဒၣ်နိ့လီၤ.

ပဒေသာ်အမှုပယေါဆေးအဖွဲ့အဆေးဒန္တဆေးလဖ

ပဒေသာ်အမှုပယေါဆေးအဖွဲ့ယာ် ခေးပယှ့အဖေး့ ဆေးအှ့ထွဲ့ဖိုးဖွဲ့မုဆရှုနီ့ ဂီ့ခွံဝဲ့ဂ့ဂ့ဘဘ ဒဲဒဘဘဝဲ့လေးပူဖေးဝဲ့ဘဲ့ထံ့ခေးဂူဂ့ အဆေးထိုအဝိုးနီ့လီ. မွဲန့ရခေးှ့ဆုံ့ခေးဒီ့အဖေး့ ပှလေးအဲ့ဒိုးကိုးလှ့အဘ ရိုဟှ့ဉ့လဖ လထိုးအှ့ထွဲ့ဘအဘးလေးဆရှု ဒဲကဆွဲ့ဆုံ့ခေးဒီ့အဖေး့ လေး KIO ပေး့ထေဝဲ့အလေးလန့်နီ့ ဆေးအှ့ထွဲ့ဆရှု့လန္ဒဘ အီဝဲ့လီ.

ဆေးအှ့ထွဲ့ဖိုးဖွဲ့မုဆရှု ဒဲဘဆဲ့ဆရှုပထေးဆေးမ့လဖအဂေး ထံ့ခေးလဖ ဒဲဆေးအဖွဲ့အဂီဖိုလဖ (၁၅)ဂ့လေးအမွဲ့ ထံ့ခေးဂူဂ့ ပှဖွ့ကိုှ့အဖျိုးကိုှ့ဝှ့အဖွဲ့ (International Technical Advisory Board ITAB)နီ့ ဖံ့ဝိုးမ့ပိုးလှ့ဆေးလေး ရှ့ခမျှးဂဲးဘဘ ပေး့ဝိ့အနို့ ဒဲဆေးအလေးအကျဲ့လေး ဆေးအှ့ထွဲ့ဆရှု့ လန္ဒဘအဖေး့ ရှ့ခမျှးအီဖေး့ဝဲ့လဖ လေးဆေးထယေးဝဲ့အဘူးထွဲ့အကျိုှ့အဖျိုးလဖ ကအှ့ပေးဝဲ့ဒနီ့လီ.

ဆေးအှ့ထွဲ့ဖိုးဖွဲ့မုဆရှုဆေးမ့ယီ့ လေးဆေးကယိထံ့ယိဆေးလေးဆေးပျိုးပျှးအဖေး့အဂေး ဆေးပိုးဒီ့ဝဲ့ဂ့ဝဲ့ဒနီ့လီ. လကေးဒံ့ဘဘ ဆေးအဂဲးအဖေးလဖယီ့ လေးဆေးယိထံ့အှ့ပေးဝဲ့အဆုံ့နီ့ အဘ့အဖွဲ့အဂီ, ဆေးဂဲးဆီ့ဘေးဆီ့လအီ့ဘဘအဂဲးအကျိုှ့ ဒဲဆေးလွှ့ထဲ့ဥုးအဘ့လဖအဝိုးဆေးအဂဲးအဖေးလေးဆေးအှ့ထွဲ့ဆရှု့အဂေး ကာဂဲ့ဥ့ဝဲ့လန့်နီ့ အွ့ဆေးဒဘဘ ဆေးဘာမလဖတေး, လေးဆေးကဘူးထဲ့ဝဲ့အဂေး ဆေးအှ့ပေးယိထံ့ဝဲ့နီ့ ဘာမ့ဝဲ့ဒနီ့လီ. လေးဆေးမ့ယီ့အဂေး ထံ့ခေးဂူဂ့လဖ ထိုးဆေးှ့ထေးဘာဆဲ့ရှ့ခမျှးဆေးအှ့ပေးအဖျိုးလဖ ဆေးမိဝ့ဝဲ့ဒနီ့လီ.

ပဒေသာ်အမှုပယေါဆေးအဖွဲ့ အဆေးဒန္တဆေးအမိရှိလန့်နီ့ ဘဲ့အဖှ့လေးယီ့အဝိုးနီ့လီ.

၁. ဖိုးဖျ့မုဆရျ့ဆမးဂး ဖွ့လျ့ဆဒ့ဉ့ယၢကိ့ဉ့လမ့ပခမျ့း

- ဖိုးဖျ့မုဆရျ့ဆမးအဂး ဖွ့လျ့ဆဒ့ဉ့ယၢကိ့ဉ့လမ့ပခမျ့း ဒဲပ့ရှးအ့ဂ့ ဉ့ယၢအဝးကဆုးလီး့ဝ့ၤဒ့အဂး ဘ့ဆဲ့ဆဂဲ့ဂဝးဖိုးမးဆမ့အဖး့ ဆမ့အဖျၢယီး အ့ပဒ့ နွဆမ့လဖ့နီ့ ဆမ့အ့ပဒဆမ့အလးအကျဲ့လဖ့ (၉၂%) အဖး့ ဆမ့ပိုးဆမ့လျ့လမ့ ဆမ့ဖွ့လျ့ဆဒ့ဉ့ယၢကိ့ဉ့ အ့ၤလမွဲဘ့ ဆမ့ဖိုးဆမ့မးလဖ့အီ့ဝ့ၤဒ့အကျိ့းတး, လ့းအ့အူးအ့ပမ့းဝ့ၤနီ့ ဒ့းဖျိုထ့ဝ့ၤလီၤ. ပိၤစတၢ, ဆဲ့ဘူးဖးဒိ့လဖ့ ဒဲလံးစူးဖြိ့အ့နှ့လဖ့ ဆမ့ဒ့ဘ့ဝ့ၤ ဆမ့ဒိုးနွဘ့ဝ့ၤအ့အ့ဂိဂိဉ့ဝ့ၤလီၤ. (ပိၤစတၢလဖ့လမ့ ဝံ့ထံးလဖ့အဖ့ခြိ့ ဒဲဆမ့အလးဘ့ဆဲ့ပ့အ့ဂ့အီ့ဝ့ၤနီ့ ပဒ့ဘ့ဝ့ၤဉ့ ဒဲဆမ့ပရမ့့အခြိတ့့လဖ့, ဆဲ့ဘူးဖးဒိ့လဖ့နီ့ ပကဒ့ဘ့လမ့ပလ့ၤပထဲ့အ့ဝ့ၤအလးလဖ့နီ့လီၤ.
- (လးကျဲ့အဂဲးအကျိ့ အ့ၤလမွဲဘ့ မွဲလမ့ဆဉ့လံးလဲ ရှ့ဝ့ၤဒ့အကျိ့း) လမ့ဆမ့ကဒုးနှ့ဉ့လမ့ ဆမ့ပိ့နံးအဆမ့ ဖြဲဆမ့လံ့းလဖ့နီ့ လယီၤဘ့အကျိ့းတး လမ့ခမျ့းအဂး လ့ၢွးလူ, လူဒီၤဂ့ဖျိုဒဲခ့ဖျိုဆမ့ဘိုးဘ့ဉ့ယၢအဖ့ ဆမ့ဒုးဉ့ယၢဝ့ၤအ့အ့ဂိဂိနီ့လီၤ. ပ့လမ့အမံ့ပိုးဘ့ဖျိ လဖ့အဆမ့လ့းဖွ့လျ့ကိ့ဉ့ဆ့ လမ့ထံၤခးအဖ့ထိုစိုး လမ့ဝံးဒိ့, ဒိ့းမုတဝ့ဒ့လ့ ဘ့ဆဲ့ဆမ့အ့ထု့ဖိုးဖ့မုဆရျ့ယီး ပ့ခမျ့းလဖ့ကဉ့ယၢဝ့ၤအဂး မးဝ့ၤဒ့နီ့

လီၤ. လမ့ဆမ့လ့းလဖ့ယီးအဂး ဆမ့ဒုးဖျိုထ့လမ့လူဒီၤ ဂ့ဖျိုအဖ့ကိုးနံ့းဒ့းနီ့ဆ့ ဒိးန္ဘ့ဆမ့ဘ့းဆုးလီ့းအ့ အ့ဂိဂိနီ့လီၤ. ပ့မးဘ့ပွံၤဆမ့လမ့ဆဉ့ယၢအ့ဝ့ၤလဖ့ ဒဲပ့ဘ့းအွံ့ဆမ့ဖိုလဖ့ လ့းပိုးလ့းဝ့ၤလမ့ ဆမ့လ့းယီး အဖ့ဂ့ ဘ့းအွံ့မးမုလ့းဆမ့လဖ့, ဆမ့အ့စ့ရှိ့ဂ့ဂါလဖ့ ဒဲဆမ့ဖ့ွလ့ၤလေ့ဆီ့လဖ့နီ့ မးဝ့ၤဒ့နီ့လီၤ.
- ခ့ဖျိုဆဒုးဉ့ယၢဆမးလဖ့ ဒဲဆဂဲ့ဆဝးလဖ့ယီး အကျိ့း ထံၤခးခမျ့းလဖ့ ဉ့ယၢနှ့ဉ့ဝ့ၤဆံးအ့လဲ့နီ့ ဆမ့အဖျၢယီး အဆမ့အ့ပဒအဖ့ဂ့ ဆမ့ဆီ့မီ့လ့းထံးလန္ဘ့လီၤ. လါန့ခမျ့းအ့ဒ့ဆမ့နီ့ လမ့ဆမ့အ့ထု့ ဆရျ့အဖ့ဂ့ နုးလ့းစံးဆမ့ဝ့ၤဒ့လမ့ ဆဒုအီ့ဘ့းအီ့ အဖ့ဂ့အကျိ့း ပစံးဉ့လမ့ဆဂဲ့ဆဝးလမံ့ယီး အခိး အတၢနီ့လီၤ. အဒိ့းနီ့ အ့ၢယၢဝတံၢခးဒိ့းဖးဒိ့အဖ့ဂ့ လးကျဲ့လန့းနှ့ ဂံ့းဒိ့းလဖ့နီ့ ဘဲၢဝိးကစံးဆမ့ဘ့ဝ့ၤ ထံၢထံၢကျ့ၢကျ့ၢ ကန္အဂး ဆမ့အဂဲးအဖးလဖ့နီ့ ကွးနဲ့းထဝ့ၤ ဒဲတဲ့ဝဲၤဆီၢအ့ဘ့းအီ့ဝ့ၤနီ့လီၤ. ပ့အ့ပဒ ဆမ့အဖျၢ လမ့အလ့းစိးလမ့ အ့ၢယၢဝတံၢခးဒိ့းနီ့ ဆမ့မးအ့ဘ့းယီး မွဲဆမ့ဆုးကျိုးမးပိုးလ့းဆမ့လမ့ခမျ့း ဒဲထိးဆ့ဝ့ၤလမ့ခမျ့းလဖ့ အဆမ့နုးလ့းဂဲဝးမးပိုးလ့း ဆမ့နီ့လီၤ.
- ထံၤခးခမျ့းအဆဉ့ယၢနီ့ လ့းဆ့ဒ့ဆမ့လမ့ ရခမ့ဝံးဒိ့းအဖ့ဂ့ လးကျဲ့လမ့အ့ုးစလ့ဖိုလဖ့အီ့ဝ့ၤတဝ့လဖ့ အဖ့ဂ့ ဆမ့ဉ့ယၢဝ့ၤရှ့ဝ့ၤအ့လ့းလါန့ဂ့ဂ့ ဆံၤခးဒိ့း အဂူၤဂၤ, ခးဒိ့းဒ့လဖ့, အဒိ့ ပဲၤကူၤ, မ့တလ့ၤဒဲရှ့ဆံၤခးဒိ့းအဖ့ဂ့ ဆမ့အလးလမ့အယဲ့ဝ့ၤလဖ့ဒ့လ့း ဆမ့ဒုးဉ့ယၢဘ့ဆဲ့ဖိုးဖ့မုဆရျ့အဆမ့ဖြဲဆမ့လံ့းလဖ့ ဆမ့ကျးထဝ့ၤထံၢထံၢကျ့ၢကျ့ၢ ဆမ့အ့နှ့လ့းထဝ့ၤ လဖ့နီ့ ဆမ့ဒ့ဘ့ဝ့ၤလီၤ.

၂. ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အဖၢ်ခိၣ် ထံၤဖိၣ်ခးဖိၣ်လဖၣ် အဆၤဘ့ၣ်ယၢၤနၤဘ့ၣ်ဒဲ ဆၤအီၤက့ၤဘုၤ်အီၤက့ၤဘၤ

- ပှၤ်ၤလဖၣ် ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အဂဲးနိၣ် ဒၣဝ့ၢ်လၤအဂ့ၤလခီၤ နၤဝ့ၢ်ဘ့ၣ်အဘၤဖိုးဝ့ၢ် ဒဲအဲၣ်ဒိၤထိုးအၣ်ထုၢ်အဘၤလၤဆရၢ်နိၣ်လီၤ.

- အဒီၤ် ခွၢ်ဆံၤ်ၤခးဒီၣ်ဒဲအွၢ်ယၢၤဝတံၢ်ခးဒီၣ်ဖၤဒိၣ်အဖၣ် ဂံၣ်ဒီၣ်လဖၣ်လချူလၤဆၤဂဲၢ အၣ်ထုၢ်ဆရၢ်နိၣ် တဲၤ်ဝဲၤထီးနဲၣ်ထၤဆၤအကျိၤ်တၤ စံၤဆၤ်ထဲၤ်ဝ့ၢ်ဘ့ၣ်ဂ့ၤဘၣ်စဲၣ်နိၣ် ပှအၣ်ပၤဆၤအဖုၢ်ဒုၤဖျိၣ်ဝ့ၢ်လီၤ.
- ခွၢ်ဆံၤ်ၤခးဒီၣ်အဖၣ် ဂံၣ်ဒီၣ်လနၤ်နၤ်နိၣ် ကဘၣ်စံၤဆၤ်ၢ်ဆၤအၣ်စၣ်လၤ အဂံၣ်ဒီၣ်ဖိၣ် လဖၣ်အဂဲး လၤအလ့ၤထိၤ်လၤထံၤယဲၤ်ခးယဲၤ်လဖၣ်နိၣ် ဆၤဒၣဘၣ်ဝ့ၢ်လၤ အၣ်ယိၤ ခဲၤ်ကံၤဆၤနိၣ်လီၤ. လါနၤ်ဆၤအဂဲးတရှါရှါနိၣ် မွဲလၤလဘ့ၣ်ယၢၤဘၣ် ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ် အဆၤမၤယီၤ လမွဲဘၣ်တၤ မွဲလၤဂံၣ်ဒီၣ်ဖိၣ်လဖၣ် ဘုၤအဘၤလ့ၤထဲၤ်အီၤဆီၤ်ဝ့ၢ်အဂဲးနိၣ် ဒုၤဖျိၣ်လီၤဖျိၣ်ယုၤယါဝ့ၢ် လအီၤဘၣ်အကျိၤ်နိၣ်လီၤ.

- ခွၢ်ဆံၤ်ဆပှလ့ၤလၤယၢၤအဖုၢ် (Chin National Front) အခမံတံၢ်ဖိၣ်လနၤ်နၤ် (လနၤ်ဘ့ၣ်ဘၣ်ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်ယီၤ လမွဲဘၣ်တၤ လၤထံၢ်ဂဲးခးဂဲးအကျိၤ်) လအဲၣ်ဒိၤ စံၤဆၤ်ၣ်ဘၣ်ဝ့ၢ်လါနၤ်ဂ့ၤ ဘဲၢ်ကယၤဆံၤ်ၤခးဒီၣ်အဝိၤ ဆံၤ်ၤခးဒီၣ်အဂူၤဂၤလဖၣ် အဖၣ် ဆၤဒၣဘၣ်ဝ့ၢ်လၤ ဆၤလၤ်ဆၤ်အီၤဝ့ၢ်လီၤ. လၤဝံးဒီၣ်အဂူၤဂၤလဖၣ်နိၣ် ထံၢ်ဂဲးခးဂဲးဆၤထၤ်ဒုၤဒၤအီၤဝ့ၢ်လါနၤ်ဂ့ၤ ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်ဆၤမၤယီၤနိၣ် ဆၤဘၣ်ထံၤ ထၤလအီၤဘၣ်နးမံၤ်အဖၣ် ဆၤမၤန္ဒဘ့ၣ်ဝ့ၢ်ဒၣနိၣ်လီၤ. ဆၤဒၣန္ဒဆၤလဖၣယီၤ လၤလးကျဲၤ်အၣ်ဒၣဆၤအဖၣ်, ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်နိၣ် လူဒိၣ်ယွၤဒိၣ်ဝ့ၢ်လၤနၤ်ဆါအဂဲးဒဲ အဝ့ၢ်ဒၣဝံၤအဒီၤ်မုတဝ့ၢ်အဂဲး ဘ့ၣယၢၤဝ့ၢ်နိၣ် ဆၤဒုၤဖျိၣ်ထၣ်ဝ့ၢ်လီၤ.

၃. ဖိုးဖျ့မုဆရျ့အရိုးလဖ (ဆးပိုးဆးလျ့လဖ ပးထးဝ့ါ, အီ့ကွ့ကီ့ထးဝ့ါဒဝိ့ထဲ့ဝ့ါ)

- ဆုံ့ခးဒိ့ဒဲခးဒိ့ဒိ့ ပ့ယိထ္ဆါရ့ါနုးလ့ဒဲဆုံ့ဆးမးပိ့ါတ့ါ့ ပး့ဝိ့ါအခိ့အရိုးလဖ အီ့ဒဲဆးကး့ထပ့အဝ့ါအဘ့ါ ဆးပး့ထးဝ့ါအီ့ ဒဲဝံးဒိ့လဖ့အဖး့ဆးစဲ့လ့မးဆးအဂး, ဆးမးလးကဘ့ါမးဆး့ဝ့ါလဖ့ (အီ့ခိးယိအ့ပးဆး, မးဆး့ပိးဒိ့ဆး ဒဲဆးမးဆး့ဆိးဆးလျ့လဖ့နိ့ ဝိ့စိဝ့ါလးအလးလစိ့ဘ့ါလစိ့ လးအလိါဝ့ါ) ပိးဒိ့မးဝ့ါအဝ့ါထုံနိ့ ပ့အ့ပးဆးလဖျါယီးဒ့ဘ့ါဝ့ါနိ့လီါ. ဖိုးဖျ့မုဆရျ့အရိုးလဖ ယိထ္ဆါဆးဝ့ါဝ့ါဘ့ါဘ့ါ ဒဲပိးဒိ့မးဆး့ဆးယီးနိ့ ဆးစဲ့လ့မးဆးမးလဖ့ယီး ဆးဖံးမ့ထးအခံးအဂ့အဂး မွဲအနိ့လးအရ့ါပိဝ့ါဒ့နိ့လီါ.

-

- လးဝံးဒိ့အဆျ့နိ့ လဝက ရိုးလဖ ဆးအ့နုးလ့ဆးဖိ့ဆးလံး ဒဲပ့စဲ့လ့မးဆးဖိ့လဖ့အဂး ဆးပိးဒိ့မးအ့ဆးလဖ ထံးလ့ထိုးလ့ဝ့ါနိ့ ဆးဒ့ဘ့ါဝ့ါလီါ. ပ့စဲ့လ့မးဆးဖိ့လဖ့အဂး ဆးပိးဆးလျ့လးအလိါဘ့ါဝ့ါထီးလူး ဒိးန့ဘ့ါဝ့ါနိ့ ကလ့ထံးအဂး ဒဲဆးအီ့ခိးယိပိးဒိ့ဆးအခံးအဂ့အဂး မွဲဆးအဂဲးလးအရ့ါပိဝ့ါလဖ့လီါ.
- ပ့အ့ပးဆးအဖျါဒ့ဘ့ါဝ့ါလး ဝံးဒိ့အဆျ့နိ့ ဆးဥ့ဆးဒိုးလဖ ဒဲဆးစဲ့လ့အ့ထျ့ကွးနဲ့ဂိုးခွံးဝ့ါ ဆးအ့စ့အဒိုးလဖ, ဆးဝိ့ါထဲ့ဝ့ါဒ့အခါလးဆးကအီ့ကွ့ကီ့ထးဝ့ါအဂး ဒ့ဘ့ါဝ့ါလးဆးတဲ့ဝဲးအလးအကျဲ့လလး့လ့ယွးဘ့ါနိ့လီါ. မွဲလါန့လးတန့းဘါရံ့, ရခး့ဆုံးခးဒိ့လံးခံ့, စကဲ့ခးဒိ့ဒိ့, နှ့ပုံ့ါတီါရ့ါး, ကခ့ါဒဲမ့တလ့ခးဒိ့ဒိ့အဖး့ ဆးအီ့ကွ့ကီ့ထးဝ့ါအဂး အလးအကျဲ့အ့ဒ့ဆး အီ့တဲ့ဝဲးအဝးလး့လး့ယွးယွး ဒဲအီ့ဝ့ါ ဘံ့ဘံ့ဥူးဥူးနိ့လီါ. ဇိးဖျ့မုဆရျ့ဆးမးအဂး ဆးအီ့ကွ့ကီ့ဒဲဆးမးဆး့အ့နုးလ့ဆးလဖ့နိ့ လးထံါခးလးအဒိ့ထ့ဝ့ါအဘိ့ဘ့ါးလဖ့အဖး့ဆ့ မွဲဆးအ့ထးလမံ့နိ့လီါ.
- ဆးအီ့ကွ့ကီ့ထးဘံ့ဘံ့ဥူးဥူးလအီ့ဘ့ါ ဝံးဒိ့ရိုးလဖ့အဂး ဆးအလးအဂူါဂးလးဘံ့ဥူးလဖ, အဒိ့ - ဒုးယ့လး, ဆးဘိ့ဆးဘ့ါးအဆးဥ့ဆးဒိ့ (အ့) ဒိ့မုတဝ့ါအဖး့အလးလဖ့နိ့ ဆးဝိ့ဝ့ါဒ့နိ့လီါ. (အဒိ့ - ဖျိ့ဒဲကယ့ါးဆုံးခးဒိ့) ဆးခိးဂဲးခိးဘးလဖ့ယီး လးဆးအီ့ကွ့ကီ့အဂး ဆးပိးဒိ့လးဆးမးဆး့အဂး လအီ့ဘ့ါလါန့ ဝံးဒိ့ဖိးဖျ့မုဆရျ့အပ့ဒိ့လဖ့ ဒုးန့ဖျိ့ထ့ဆးလးအီ့ကွ့ကီ့ပး့ထ ဆးပိးဆးလျ့လဖ့ လးဆးဥ့ယါမူးဒ့အဖး့နိ့လီါ.

- ဆၤအဂဲးလၤအရွၢ်ပိၤဝ့ၢ်လထံၤနီၤ ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အဆၤပရၤ့ ဝိၢ်ထၤ့လဖၣ ဒဲ ဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်လဖၣနီၤ ဝံးဒီၤ့လဖၣ မိဘၤဝိၢ်စိၤထဲးဝ့ၢ်လၤရှၤခမျၤးဂဲးဘၤ ပၤ့ဝိၢ်အနိၤ့ အီၤလၤ ၂၀၁၄နံၤ့ လချူလၤမ့ၢ(၆)ဘၤ့အနံၤနီၤလီၢ်. လၤဆၤ့ထိလဖၣယီၤအဖၤ့ ရိုးလဖၣ ဘၤဆၤဖိၤဘံၤထဲးဝ့ၢ်လါနၤ့ဝ့ၤ လၤအဖၤ့လဲၤအဆၢ့နီၤ ဆၤဂၤဂီၤ့ဂၤစၤ ဒဲဆၤဘ့ၣ်ထဲးကွၤနုၤလ့ၣ်ဆၤလဖၣ ထီးကဲၤထ့ၤလဝ့ၤအဂး လၤဆၤပထီရှၤခိၤဖိၣ်အဖၤ့ ဆၤဝိၢ်ထဲးဝ့ၢ်ကန့အဂးနီၤ မွဲဆၤအဂဲးလမံၤ့လၤ အကၤ့ဒိၣ်ဝ့ၢ်လၤပၣအ့ၤပဲဆၤအဖုၢ ထီးဆၤ့ထဲးဝ့ၢ်လီၢ်. ဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အဆၤ ပရၤ့ဝိၢ်ထ့ၤလဖၣ ဒဲဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်လဖၣနီၤ ပ့ၣလၤဘၤဆၤအ့ၤလံးၤ့ထဲးဝ့ၢ် ပ့ဝိၢ်ဆၤအခီးၤ့ပနံၤ လၤအဉ့ၤအဘၤလဖုၢနီၤ ဘၤဆၤဝိၤ့ဝ့ၢ်ဂီးၤတၤ, ဝံးဒီၤ့ အပ့ဒိၣ်လဖၣ ဒဲလၤဆၤဒူးဆၤယၤ့ ပ့ခိၤဆၤလဖၣ အဆၤယိထ္ၢၤအဖၤ့ ဝိၢ်ထဲးဝ့ၢ်ဒၣနီၤလီၢ်. ဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်အၣဒၣဆၤနီၤ ဆၤအီၤကွၤထဲးဝ့ၢ်လၤဝံးဒီၤ့အရိုးလဖၣအခၢ ဆၤဂၤဂီၤ့ဂၤစၤလအီၤဘၤလီၢ်. ထိၤ့စိၤလၤဆၤ့ထိဘိၤ့ယီၤဒၣလ့ဲ ဆၤဘ့ၣ်ထဲးအ့ၤလဲၤဆၤလဖၣ ဆၤလဒၣဘၤဝ့ၢ်လီၢ်. (ဆၤယီၤထီးမွဲဆၤယိထံၤ ဆၤအဂဲးအဖးလဖၣအခၢနီၤ ဆၤဒၣဘၤဝ့ၢ်ယီၤယီၤနီၤလီၢ်). ဆၤအဂဲးလဖၣယီၤ လၤဝံးဒီၤ့အဆၢ့နီၤ ဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်လဖၣ အဆၤဒူးဆၤယၤ့အဂး ဒဲဆၤဝိၢ်စိၤထဲးဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်လဖၣ လၤဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အရိုးအဂး ဆၤထံၤလၤ့ဒီၣလၤ့ ကအီၤဝ့ၢ်လၤ့ထံးအဂး, ပ့အ့ၤပဲဆၤအဖုၢ အီၤကွၤပိၤအ့ၤယီၤခဲၤ့ကံၤ ဆၤလဖၣအဂး မွဲဆၤလၤအမၤထံၤကျၤဝ့ၢ်ဒၣနီၤလီၢ်. ဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်ဂီၤ့ဝ့ၢ်လဆံၤလခ့ၤအီၤထၤ့ဝ့ၢ် ဒဲလၤရှၤဆံၤဒးဒီၤ့လံၤထံၤနီၤ လဲၤ့ဝိၤဖိၣလၤအလ့ၣ ဝိၢ်ဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်လဖၣ လၤဖိၤဖၢ်မုဆရၢ်အရိုးနီၤ မ့ၤအ့ဝ့ၢ်အကျိုးတၤ ဂၤဂီၤ့ခွံးဝ့ၢ်လနၤ့နီၤလီၢ်. မွဲလါနၤ့မွဲလၤဆၤမၤဂံၢ်ခွံးမ့ၤအ့ၤဆၤယီၤ အဆိၢ်အချဲၤ့အကျိုးတၤ ဆၤအ့ၤစ့ၤအဒီးၣ်လဖၣ ဆၤကွၤထဲးနှဝ့ၢ်အကျိုး ဆၤဖံးဆၤမၤလဖၣ ဆၤဆံးမၤဝ့ၢ်နှဝ့ၢ်ဒၣလီၢ်.

၄. ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့ဖိုလဖ့အခံးအဂ့

- ပ္ဍအ့ုပဆးလဖုၢဒ့ဘာ့ဝ့ၢနီ့ ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့ဖိုအ့ဒ့ဆး တ့ဖၢ်ဒဲတ့ကျ့ဆရၢ, ဆရၢမုၤလဖ့တး (၉၄%)နီ့ မွဲအမုၤလဖ့နီ့လီၢ. ပ္ဍဒိ့ဘာ့ရွံန္ဂီးဆရၢ, ဆရၢမုၤလဖ့နီ့ မွဲလ့ဒုး်ဘ့ယၢဆ့ဘ့ဝ့ၢ ဂ့ၤဂ့ၤဘာ့ဘာ့, အီၤလ့ထံၢခး ထ့ၢဘံ့ယၢအဖ့ၤ, ဆ့ဘ့ယၢအီၤလ့လးကျွဲ့လံၢဆ့ချွဲ့ ဒဲဆ့ဆး်ပံၢဆး်လ့အဆ့ကိ့ဘ့, ဆ့ဝး်ဆုးလီ့လ့ထံး အီၤဝ့ၢ, ကဒုးလ့ထံး်ဝ့ၢ ဒဲအစူၤလး်ဂ့ဂ့ဝ့ၢဘာ့ဝ့ၢအကျိ့နီ့လီၢ. တ့ဖၢ်ဒဲတ့ကျ့ဆရၢ, ဆရၢမုၤအ့ဒ့ဆ့နီ့ မွဲဝ့ၢပ္ဍမုၤ လဖ့တး ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့အ့ဒ့ဆ့နီ့ မွဲဝ့ၢပ္ဍမုၤလဖ့နီ့လီၢ.
- ပ္ဍအ့ုပဆးအဖုၢဒ့ဘာ့ဝ့ၢလ ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့ဖိ (၉၉%)နီ့ နုၤလ့လ့ဂံ့လဖ့အဖ့ၤ အ့စ့ုဆ့အ့စ့ုလဖ့အခ ဖျိုယူးယ့ဝ့ၢလီၢ. ဒဲပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့အ့ဒ့ဆ့နီ့ အဂ့ဆ့ၤဒဲလ့ထံး်ဝ့ၢ လကးဘာ့ကျွးစ်ံးမးဆ့အီၤဝ့ၢလီၢ. လ့ဆ့အ့ထု့ဆရု့အဖု့ခိ ဖ့ဉလ့လ့ၤအဂ့ဂ့ဂ့ဘာ့ဘာ့ ဒဲဆ့ဖ့ဉလ့ထ်ဖိုးဖ့မုဆရု့ ဝ့ၢစကူၤ, တံၢရ့ၤ, ထိ့)လဖ့ ကီ့ဝိးဝ့ၢ ဂ့ၤဂ့ၤဘာ့ဘာ့နီ့လီၢ. ဘာ့ဆဲ့တခ့ၤဖဝ်အခံးအဂ့အီၤဝ့ၢဘဲၢယီးဝိးနီ့ မွဲဝ့ၢကျိးဆရၢ, ဆရၢမုၤလဖ, ပ္ဍစ်ၤ ဆ့ၢ့ဆ့လဖ အီၤဒဲဆ့ထိးဆ့ၢ ဒဲဖ်ၤဝိးမးပိၤလ့ဆ့အကျိ့နီ့လီၢ. မွဲလ့ကီ့ဝိးထ်ဖိုးဖ့မုဆရု့အကီ့အဝိၤဆရု့ဖိ လဖ့အကျိ့ ပ္ဍစ်ၤဆ့ၢ့ဆ့ဖိလဖ့အဂး ဉ့ယၢဝ့ၢဒ့လ လမွဲဘာ့ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့အဘျံ့အဘျ့လဖ့နီ့လီၢ.
- လ့လးကျွဲ့အ့ဒ့ဆ့အဖ့ၤ ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့ဖိုလဖ ဆ့ဖ့ဉလ့မူၤဒၤလ့အဝ့ၢဒ့ဝံ့အီၤဆီ့ဝ့ၢအလးအကျွဲ့, အဒိ့မု တဝ့ၢအဖ့ၤနီ့လီၢ. အကျိ့တ့ၤ, အလးအကျွဲ့, လးကျွဲ့ဖိုခမျ့ၤ ဒဲဆ့အထူၢအရူၢ, လံၢဆ့ချွဲ့လဖ ဉ့ယၢနု့ဉ့ဝ့ၢ ဒ့နီ့လီၢ. ဆ့အဂဲးလဖ့ယီၤ ဆ့အ့ုထု့ဆရု့လးကျွဲ့အဖ့ၤ ဂံ့ဒိ့လဖ့ထီးလူးအဖု့ခိ ဆ့ဒိ့စိ့ဒိ့မ့ဂ့ဝ့ၢ လကး လ့ၤလးကျွဲ့ဆ့အထူၢအရူၢအီၤဝ့ၢအဝိၤ ဆုးကျိ့ချွဲ့ဆ့ဉ့ဝ့ၢနီ့လီၢ. ပ္ဍစ်ၤဆ့ၢ့ဆ့လဖ့ဆ့ မွဲလ့ဉ့ယၢဒ့မ့ုလ့ ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့ဖိုလဖ့အကျိ့တ့ၤ, ဆ့နဲၤအီၤအ့ဝ့ၢလ ဖိုးဖ့မုဆရု့အဖ့ၤ ဒဲဖ့ဉလ့ဆ့စ်ၤဆ့ၢ့အတီၤအဘ့ဉ့အ့ ထ့ဝ့ၢလီၢ.
- လ့အလးလန့ၤန့ၤနီ့ ပ္ဍအ့ုထု့ဆရု့ဖိုလဖ လးကျွဲ့ဖိုခမျ့ၤအဖ့ၤ အ့ုလမွဲဘာ့ ဆ့အဖုၢအဂီလ့လမွဲဘာ့ ပ္ဍဒိ့ပ္ဍမု အဖ့ၤ လးကျွဲ့ဖိုပ္ဍဖ့ဉလ့လ့ၤဘ့လဖ့ နုၤလ့မ့ဆ့ဆ့နီ့လီၢ. အဒိ့နီ့ လ့ဝံးတခိ့ ခးဒိ့ဒိ့အဖ့ၤ ဆ့ဖိးထ္ဆၢထိ့ စိၤလ့ဆ့အ့ုထု့ဆရု့အလးအကျွဲ့နီ့ ဆ့လကြၢ်းဖ့ဂဲးဖ့ဘ့ၤဝ့ၢဒ့နီ့လီၢ. ဆ့အထူၢအရူၢယီၤ မ့ၤဘ့ထ့ၤဆၢ ဆ့အီၢက့ၢကီ့ဆ့ဘံ့ဘံ့ဉူးဉူးဝ့ဝ့ၢနီ့ ပ္ဍအ့ုပဆးအဖုၢယီၤ နဲၤဝ့ၢဘဲၢနီ့ဝိၤလီၢ. လါနၤ့မွဲလ့“ပ္ဍမ့ၤဆ့ၤ့ဆ့လဖ့” ဖိုးထ္ဆၢဆ့အကျိ့ ပ္ဍစ်ၤဆ့ၢ့ဆ့ဖိလဖ့အဂး ကဲ့ထ့ဆ့ကဒဆ့ဂဲးနီ့ ပ္ဍအ့ုပဆးအဖုၢယီၤ လဒ့ဘာ့ဝ့ၢလီၢ.
- ပ္ဍအ့ုပဆးအဖုၢ လ့ၤထီ့ဝ့ၢအလးကိၤစိ့ဒ့ၤနီ့ ပ္ဍအ့ုထု့ဆ့ဖိလဖ့အဂး ဒ့ဘာ့ဝ့ၢလ ဆ့မ့ၤဆ့ၤ့ဆ့ဖိးဆ့မ့ၤ အဂး ဆ့ပိၤဆ့လ့ၤလဖ့ ဘာ့ဆ့ဖ့ဉလ့မ့ၤလ့ၤ္ဃ့ၤထဲဝ့ၢနီ့လီၢ.

၅. ဆၢဒိၤန့ၣ်ဘၢဖိၤဖၢၣ်မုဆရၢ်းအဆၢပိၤဆၢလၢ်းလဖၣ် ဒဲဆၢဘိၣ်ဝ့ၢ်

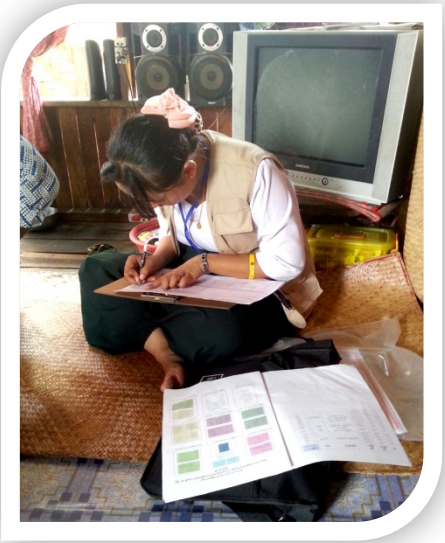

ဆၢပိၤဆၢလၢ်းလဖၣ်မွဲဝ့ၢ် ဆၢအ့ၢ်စ့ၢ်အဒီၣ်းလဖၣ်, ထီးဘီၣ် လဖၣ်, လံၤစူၤဖြိၣ်ဒုၤနဲၤ်ဆၢ, ခနီးဆၢနဲၤ်လံၤအူၤ, ဆၢအ့ၢ် ထုၢ်ဆရၢ်းလးဝ့ၢ်အဂ့ၤ်ခိၣ်ဂ့ၢ်, ဆၢဝ့ၢ်ဆၢဒီၣ်ဆရၢ်အဒီၣ် လဖၣ်, ထူၤဝံၤထီးဘီၣ်, လံၤအူၤထီးနဲၤ် ဒဲဆၢကွၤလံၤအဂၤ် အဘံၤ်ထိးဆၢလဖၣ်နီၤလီၤ. ကုလၤဘၤမဲၤ်ကၤၣ်ၤခမျၤ်း စ့ၢ်စူၤ် ကီၤ်အဖု ဒဲၣ်ၤခမျၤ်းဂဲၤဘၤပၤ်ဒိၢ်အန်ၤ်လဖၣ် ဆၢပိၤဆၢ လၢ်းလဖၣ်ယီၤ် လချူၤဆၢအ့ၢ်ထုၢ်ဝဖူးဂီၣ်ဒံၤဘၢန်ၤ် ဘဲၢဝိၤ် ကထီၣ်လၢဝံးဒိၤ်ထီးလူၤအဂၤ် မၤဝ့ၢ်ဒၣလၢ်ထံးလၢ်ဆ့ၤ် နီၤလီၤ. လချူၤဆၢစၣထ့ၢ်ဒံၤဘၢ ဆၢအ့ၢ်ထုၢ်ဆရၢ်အဆၢဖံၤ် ဆၢမၤလဖၣ်နီၤ် အ၇ၤထုၤ (၆)ဘၢ်အဖၣ်ၣ် ကထီၣ်ဆိၢဝဲၤဝ့ၢ်ဒၣ အဂၤ် ဆၢပိၤဆၢလၢ်းလဖၣ်ယီၤ် ဆၢဒိၢ်စိၤအ့ၣ်နၣ်လၢ်ဝ့ၢ်နီၤ် မၤဆိၢဝ့ၢ်ဒၣလၤလဘံၤ်နီၤလီၤ.

(က) ဆၢအ့ၢ်ထုၢ်ဆရၢ်းလးဝ့ၣ် ဂ့ၢခိၣ်ဂ့ၣ်လဖၣ် ဒဲဆၢဘိၣ်ဆၢဝ့ၢ်ဆၢဒီၣ်အဆရၢ်အဒီၣ်လဖၣ်

ပှအ့ၢ်ထုၢ်ဆရၢ်လဖၣ် ဒဲပှယိထဲၣ်ဆရၢ်လဖၣ် ဘဲၢဝိၤ်ကန့ၣ်ဘၢဆၢဖံၤ်ဝိၤ်လၤ ဆၢအ့ၢ်ထုၢ် ဆရၢ်းလးဝ့ၣ်လဖၣ်အဂၤ် လချူၤအ့ၢ်ထုၢ်ဒံၤ်ဘၢဆရၢ်းလၤနံၤ်ဝၢ်အလိၢ်နီၤ် ဂ့ၢခိၣ်ဂ့ၣ်လဖၣ်ဒဲ ဆၢဝ့ၢ် ဆၢဒီၣ်အဆရၢ်အဒီၣ်လဖၣ် လၤကတဲၣ်ဝဲၤထဝ့ၢ်လၤဆၢၣ်ထီလဖျိၣ်ပးအဂၤ်, ဆၢဒုၤ်ဝ့ၤယၢဆိၢဝဲၤ် နီၤလီၤ. လၤဆၢဝ့ၢ်ဆၢဒီၣ်ဆရၢ်အဒီၣ်အဖၣ်ၣ် ဆၢအ့ၢ်ထုၢ်ဆရၢ်းလးဝ့ၣ်လဒုၤဘၢလဒုၤ အဆၢၣ်ဒၣ ဝ့ၢ်အဖၣ်ၣ် ဆၢဝ့ၢ်ဆၢဒီၣ်ထီးလူၤ ပှ၇ၤအီၢဆိၢ်ဝ့ၢ်အလးထီးလူၤ ဒဲဆၢဝ့ၢ်ဆၢဒီၣ်အဆရၢ်အဒီၣ် လဖၣ်နီၤ် ဘၢဆၢမၤထဝ့ၢ်လၤၣ်လၤၣ်ဘူၤဘူၤနီၤလီၤ. ပှအ့ၢပဆၢအဖုၢဒၣဘၢဝ့ၢ်နီၤ် လၤဆၢအ့ၢ် ထုၢ်ဆရၢ်အဆၢ်အထိနီၤ် မွဲန္ၢပှအ့ၢ်ထုၢ်ဆရၢ်ဖိလနၣ် ယိလၣ်ဂ့ၢခိၣ်ဂ့ၣ်ဒဲ ဘၢအ့ၢပဆဝ့ၢ် (၃၂%) ဒဲဆၢဝ့ၢ်ဆၢဒီၣ်အဆရၢ်အဒီၣ်လဖၣ် ယိဝ့ၢ်ဒဲဘၢအ့ၢပဆဝ့ၢ်(၆၅%)အီၢဝ့ၢ်လီၤ.

ဆန္းလ့ၤခ့ဖးဂံ့လဖ အ့ၢလမွဲဘၢ ပှအ့ထုၢ့ဆရၢ့ဖိုၤလဖ မွဲလၢလနၤဝ့ဘၢဆၢအ့ထုၢ့ဆရၢ့လးဝ့ၤအကျိ့ ဆၢကၢ ဆၢဂဲၤလဖၢဘၢအီၤထ့ဝ့ၢနိ့ ပှအ့ဟးဆၢလဖုၢယီၤ အ့ၤလ့ၤဝ့ၢလၢလဒၢဘၢဝ့ၢနိ့လီၢ. ဆၢယီၤမွဲလၢဆၢဖံးဝိးန့ဝ့ၢလၢ လးကျဲ့ထီးယီၤ ဒဲတဝ့ၤလးကျဲၤပှပၢ့ဆၢလဖ ဒဲပှဖ့ၤလ့ၤလ့ၤဘးပှမၤဆၢဖိုၤလဖ အဆၢမၤဆၢ့ပိးလ့ၤအကျိ့နိ့လီၢ.

စၤထ့လၢဆၢအ့ထုၢ့ဆရၢ ထိ့စိၤလၢ(၈)ဘၢ့အန်ၤဒၢလွဲ ဆၢဂဲၢအ့ထုၢ့ဆရၢ့လၢ နၢ့ဆါဒၢဝ့ၢအဂံ့နိ့ လးကျဲ့, ဒိ့မု တဝ့ၤခိၢနၢ် အ့ၢလမွဲဘၢ ဝံးဒိ့ပှဒိၢပှမုအီၢ ဆၢကဒှးဘ့ၤယၢစိၤဝ့ၢအဂး ဆၢဒှးဘ့ၤယၢဝဲၤခမျ့းလဖၢနိ့လီၢ. ဆၢအဂဲးအဖးယီၤ လၢလးကျဲ့ထီးလူး နိ့ ဆၢအ့နၤ့လ့စိၤလံၤစူၢဖိ့လဖၢဂီ့ ဆၢဒှးဘ့ၤယၢထဝ့ၢနိ့ ပှအ့ဟးဆၢအဖုၢယီၤ ဘ့ၤယၢဘၢဝ့ၢလီၢ. လၢဖၢ့ၤးဘဲၢယီၤဝိး ဆၢအ့ထုၢ့ဆရၢ့နိ့ ကယဲဂံ့ကိးဖျိ့ဒ့း ကအီၢထးဝ့ၢအဂး လၤ့ရၤဝ့ၢဒၢနိ့လီၢ.

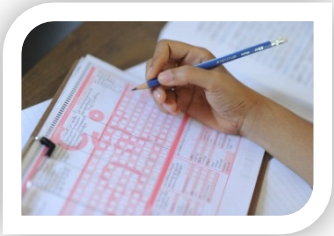

(ခ) ထီးဘီ့လဖ

2B ထီးဘီ့လဖၢနိ့ ခီၤ့ပနံၢအအ့ဆၢလ့ ဆၢအ့စ့အဒီ့ဒဲဆၢက့လၤဒုၤစဲဖိဆၢလဖ ဘဲၢဝိး အလွကဂ့ၤဝ့ၢ, ဆၢဘၢဒးလိၤအီၢလဂ့ၤအဂး ဒဲထီးဘၢထးဆၢဆၢအ့စ့အဒီ့လဂ့ၤအဂး ဆၢဖ့ၢ ကိ့မၤဆၢ့ဝ့ၢအမ့ိၤအစၤနိ့လီၢ. ပှအ့ထုၢ့ဆရၢ့ဖိုလဖ ဘၢဝိ့ထီးဘီ့လဖယီၤနိ့လီၢ.

ဆၢအ့ထုၢ့ဆရၢ့မုနံၤလၢခဲၤ့ထုၤလဖၢနိ့ ပှအ့ထုၢ့ဆရၢ့လဖ ဒုၤဖျိၢထ့ဝ့ၢလၢထီးဘီ့လဖ လ့ဘူးကလူးခွံးဝ့ၢဒၢနိ့လီၢ. ထီးဘီ့လဖၢလူးဝ့ၢဝ့ၢနိ့ (ပှအ့ဟးဆၢဖိုလဖ ဒဲဝံးဒိ့အပှဒိၢလဖ) ရှၤခမျ့းပၢ့ဝိၢ့အနိ့ဒဲ ကုလၤဘးမဲးဂၤ့ရှၤခမျ့း စ့ၤစူးကီ့အဖုၢအီၢဝိၢ့စိၤဆၢပရၢ့အခၢ ကုလၤဘးမဲးဂၤ ရှၤခမျ့းစ့ၤစူးကီ့အဖုၢယီၤ လၢနံၤဝၢ့အထးဖၢ့ အ့ပ္ဘ့ၤထီးဘီ့လဖၢဂီ့ ဝိၢ့စိၤဝ့ၢအဖျဲလၢ ဝံးဒိ့ထီး လူးအီၢနိ့လီၢ. ပှအ့ထုၢ့ဆရၢ့ဖိုလဂၤဘၢလဂၤနိ့ အရှၤထုးဆၢဖ့ၢလၢ့အ့ၢထီးဘီ့လဂၤနိ့ နံၤဘီ့ နိ့လီၢ.

(ဂ) ဆၢကွၢးလံးအဂးထိးဆၢအဘံ့

ပှအ့ထုၢ့ဆရၢ့ဖိုထီးလူး ဆၢဖ့ၢလၢ့ထး A3 ဆၢကွၢးလံးအဂး ထိးဆၢလဂၤလဘံ့နိ့ ဘဲၢဆၢကွၢးလ့ဆၢအ့စ့အဒီ့အဂး ကဂ့ၤဝ့ၢဘၢဝ့ၢနိ့လီၢ. လါနၤ့ပှအ့ဟးဆၢအဖုၢဒၢဘၢဝ့ၢလၢ ပှအ့ထုၢ့ဆရၢ့ဖိုထီးလူး (၇၇%)လၢကကွၢးဆၢလၢထိးဆၢအဘံ့အဖၢ့ခိၢတၢ အဂူၤဂၤလဖၢ ဆၢအ ကူၤလၢဆၢထံၢလ့ဆၢအ့စ့အဒီ့ (အ့ၢ) ကဒိ့စပွဲအဂးနိ့ အဲၤဒိးဝ့ၢဒၢနိ့လီၢ.

ဆၢကွၢ လံးအဂး ထိးဆၢအဘံ့ယီၤ ဘၢဆၢဝိ့ဝ့ၢရှၤလၢ မ့တလ့ၤခးဒိ့ဒိၢ ဒဲရှၤဆၢ်ၤခးဒိ့ အဖၢ့တၢ, ဆၢကွၢးနဲ့ဂီ့ခွံးဝ့ၢ ဆၢအ့စ့အဒီ့လဖၢ ဆၢဂ့လၤဒုၤစဲဖိဝ့ၢလၢ ရှၤခမျ့းဂဲးဘးပၢ့ဝိ့ အနိ့နိ့ ဒၢဘၢဝ့ၢလၢဆၢကၢဆၢဂဲၤလအီၢဘၢနးမံ့နိ့လီၢ. ဆၢအဂဲးယီၤ ဆၢအ့စ့အဒီ့အကူၤ လဖၢ ဆၢဝိ့ဝ့ၢဝ့ဘဲၢဆၢကွၢးလံးအဂး ထိးဆၢအဘံ့အဝိးနိ့ ဆၢဒၢဘၢဝ့ၢဘဲၢနိ့အဝိးလီၢ.

(ဃ) ဖိုးဖျ့မုဆရျ့အလံ့စူ့ဖို့

ဆ့စဲ့လ့့ဆ့မ့အဂး ဆ့နဲ့လ့့အလံ့စူ့ဖို့နို့ ၁ဖွးအခ့့ထံ့လနံ့့ ဒဲလချူဆ့စ့ထ့့ဒံ့ဘ့ ဆ့မ့အရှ့ထူ့ဖိုးဘိုး(၁၀)၁့နို့ ပ့စဲ့လ့့မ့ဆ့ဖြထီးလူ့ ဒိ့နှ့ဘ့ဝ့်နို့လီ၊. လံ့အူ့ဖြယီ့ ဆ့အ့ထူ့ဖိုးဖျ့မုဆရျ့အဂး မွဲဝ့်ဆ့နဲ့လ့့အလံ့အူ့အကို့ ပ့မ့ဆ့ဖြလဖ လချူခီ၊အထိနို့ ဘဲ၊ဝိ့ကဖိဝ့်လ့ထံ့လ့့ဆ့့အဂး ဆ့ဖ့ကို့ဝ့်လီ၊. ဆ့အ့ပဒ့ဘ့ဝ့်နို့ ပ့အ့ထူ့ဆရျ့ဖြ (၃၆%)နို့ ဆ့နဲ့လ့့အလံ့စူ့ဖို့ယီ့ လ့ဆ့အ့ထူ့ဆရျ့အထိ ဖိဝ့်ဒဲဝို့ဝ့်ဒ့နို့လီ၊.

(င) ဆရျ့မိ့ဂျိအဒီ့လံ့ဘျံ့

ဆ့အ့ထူ့ဆရျ့လ့ဝ့ ဆရျ့မိ့ဂျိအဒီ့လံ့ဘျံ့ယီ့ လ့ဝ့အဖ့ ဂံ့ဒီ့ဒ့ဝ့် မ့ခွ၊အီ့ဝ့်အ ဝိ့ ဒုးဖျိုထ့ဂ့ခမျ့းထီးလူ့ အဆရျ့မိ့ဂျိနို့လီ၊. ပ့အ့ထူ့ဆ့ဖြလဖ လ့အဝ့်ဝံ့အဆရျ့လ့ ဝ့အဖ့ ဂံ့ဒီ့လဖ့ထီးလူ့ ဆ့အ့ထူ့ဆရျ့ဂီ့ဝ့်အခ၊ လ့လံ့ဘျံ့ယီ့အဖ့ ဘ့ကွ့လ့ဖိုးလိ့ ဝ့်ဒ့တ့ လ့ဆ့အ့ထူ့ဆရျ့အ့စ့ဆ့အထိ ကဘ့ကွ့နုလ့ဝ့်လမွဲဘ့လီ၊. အကို့တ့, ပ့အ့ထူ့ဆရျ့လဖ အ့စ့ဆ့အထိနို့ ဆရျ့မိ့ဂျိလံ့ဘျံ့ယီ့ ဆ့လကွ့နုလ့ဘ့ဝ့်နို့ ပ့အ့ပဒ့ ဆ့အဖုၤယီ့ လဒ့ဘ့ဝ့်နို့လီ၊.

(စ) လံ့ထီးနဲ့လဖ

ပ့အ့ထူ့ဆရျ့ဖြလဖ ဆ့ဖ့လ့ထလံ့ထီးနဲ့လဖအကို့, ဆ့ကွ့ကဖိုးလ့ဆ့လ ပ့ယိ ဆရျ့လဖ, ဆ့လအ့ထူ့ဒံ့ဘ့ဆရျ့အကို့တ့, ဂံ့ဒီ့လဖ့လ့ဆ့ကဘ့ဒ့ခီ့ထဲ့ဝ့်လဖ့နို့ ထီးနဲ့ထဝ့်ဝ့်နို့လီ၊. ဆ့လ့ကဘ့ကွ့နဲ့ထဝ့် အ့လအီ့ဘ့နို့, ပ့အ့ထူ့ဆ့ဖြလဖ လံ့ထီးနဲ့ယီ့ ဝိ့ဝ့်လလီ၊ဘ့လီ၊. ပ့အ့ပဆ့အဖုၤယီ့ ပ့အ့ထူ့ဆရျ့ဖြ (၅၄%) ဝိ့လံ့ထီးနဲ့နို့ ဒ့ဘ့ဝ့်နို့လီ၊.

၆. ဆေးအရေးအဒိုးလဖ ဆေးပးုထငဝ့ါ

- ပအးပငဆေးအဖုါယိုး ပအးထုါဆရုါလဖ ယိထွါ ပးုထငဆေးအရေးအဒိုးလဖ ဂုးဂုးဘးဘး ဒဲယူးယးု ဝ့ါဒးလးုထံးလးုဆုးနိုး ဉးယါနးုဉးဘးဝ့ါနိုးလိါ. ဆေးယိုးဘးဆဲါလေးဖိုးဖးုမုဆရုါနိုး မွဲဆေးဒုးဖျိုးထးုဆေးအိုးကွးပိုးဒိုးဝ့ါနိုးလိါ. ဆေးအးုထုါဖိုးဖးုမုဆရုါအဆေးဖံးဆေးမးုအခံးအးုကထိါထးုဝ့ါအဂး မွဲဆေးမးုလေးုပွးဝ့ါအဂဲးဆုလိါ. ပအးပငဆေးဖိုးထီးလူငဒုးဖျိုးထးုဝ့ါနိုး, ပအးထုါဆေးဖိုးလဖ ကျွးစံးုဖိုးဆေးအးုစးုအဒိုးလဖ ဂုးဂုးဘးဘး ဘဲါဝိုးဆေးကုးလးဒုးဖိဆေးကဖိဝ့ါထံးလးုထိုးလးုအဂး, လိါဘးဝ့ါလေးဆေးကအိုးကွးဝ့ါဆံါဆံါဖျိုးဖျိုးအဂး ဆေးမးလူငထငဝ့ါနိုးလိါ ခိုးနးဝ့ါဒးလိါ.

ဘဲါအဖျိုးဝ့ါအဝိုး (၉၈%)ဆေးအးုစးုအဒိုးလဖ ဘးဆေးပးုထငဝ့ါဆံါဆံါဖျိုးဖျိုး ဂုးဂုးဘးဘးနိုးလိါ. အဒိုးနိုး လေးတန့ုးဘါရံါခးဒိုးဒိုးအဖေးု ပအးထုါဆေးဖိုးလနးုနးု ဆေးအးုစးုအဒိုးလဖ ဒဲအဝ့ါဘံးအဆေးကွးလဖ ကဂုးဝ့ါဆံါဝ့ါအဂး ဝိုးနိုးထိုးလဖးနိုး ပအးပငဆေးဖိုးလဖ ဒးဘးဝ့ါနိုးလိါ. ထူးဘံါဆေးအခါဆ ဆေးအးုစးုအဒိုးလဖ ဂးဂိုးဂးစးလဂုးအဂး ဝိုးဝ့ါလေးဆေးထုးုဘးအဖေးုနိုးလိါ. ပအးထုါဆေးဖိုးလဖ မးဝ့ါလေးဆေးထုးုဘးအဖေးုနိုး ထီးမွဲ ရှုးခမျေးဂဲးဘးပေးုဝိုးအနိုးုနိုး ဆေးအးုစးုအဒိုးလဖ ဆေးဂးု လးုဒုးစဲးဖိဝ့ါအခါ ထီဘိုးယိုးဒးလွငဲ ဆေးကးဆေးဂဲး လအီးဘးလအီးဘးဝ့ါနးမံးုနိုး ဖျိုးထးုဝ့ါဒးလိါ. လါနးု ဂုး ဆေးအးုစးုအဒိုးလဆံးလရှုးနိုး ဂးဂိုးခွံဲ (အွး) ယဲခွံဲ ဝ့ါဒရှုးဆံးုးခးဒိုးလံးထံး ဆေးအးုစးုအဒိုးလနးုနိုး ဆေဝိုးစိုးဝ့ါလေးရှုးခမျေးဂဲးဘးပေးုဝိုးအနိုးုအခါ လဲးဝိါမွးအးုဝ့ါဒဂးဂိုးခွံဲဝ့ါဒးနိုးလိါ. လါနးုဂုး မွဲလေးမးုဘံါမွးအဖျဲးနွဝ့ါတး ဆေးအးုစးုအဒိုးလဖ ကွးဒိုးဝ့ါဂိုး ဆဲးမးုဝ့ါဒးနိုးလိါ.

- ဆေးအီးခိုးအးုပငယိဆေးအဆေးပရုးုအဖေးု ထံါခးလေးအဒိုးထးုဝ့ါအဘိုးဘးအးဒးဆေးနိုး ဆေးဖံးမးုဝ့ါလေးဆေးထုးုဘးအဖေးု ဒဲကွးလးုဝ့ါဒးဆံးုဆံးုဖျိုးဖျိုး ဘဲါယိုးဝိုးနိုး ဆေးလဒးဘးဝ့ါအးအးနိုးလိါ. ခးပယးုအဖေးု ဆေးအထူါအရူါအီးဝ့ါဘဲါယိုးဝိုးနိုး မွဲဝ့ါဝဖွးလေးအထံးလးုထိုးလးု ဒဲပအးထုါဆေးဖိုးလဖ အဆေးဉုးအီးဘးအီး ဒဲဖိုးထွါဝနိါလဖးဂုးဝ့ါနိုး ဆေးပရုးုဝိုးထးုဆေးအဖေးု ဒုးဖျိုးထးုဝ့ါလိါ.

၇. ဆေးအဝဲးအဖးဘေဆဲ့လံ်ဆေချဲ့လဖ

- ပအ့ပဲဆေအဖျ ဒ့ဘ့ဝ့်နီ့ ပအ့ထု့ဆရျ့ဖိ အ့ဒ့ ဆေလးကျဲ့ဖိလေအအီ့ဆီ့ဝ်လေ ဆေအ့ထု့ဆရျ့ လးဝ့်အဖေ့်တေ့, လံ်ဆေချဲ့မိ့်ပိ့်ဝ့်လေ ပစ်းဆေ့်ဆေ လဖအကျိ့် လေဆေအ့ထု့ဆရျ့အဂး လံ်ဆေချဲ့ ဆေကဆေဂဲ့လအီ့ဘ့လီ. (လေပဲ့ကူ့ခးဒိ့်အဖေ့် ပ့လန့်နချဲ့လံ်ဆေချဲ့ဝ့်ဝ်ဘေ့်မံ့နီ့လီ) ဆေအ့စ့် (၉၇%)အဖေ့် ပအ့ထု့ဆေလဖ ဒဲပစ်းဆေ့်ဆေလဖ ဆေဒ့ဘ့ဝ်လေချဲ့လံ်ဆေချဲ့မိ့်ပိ့်နီ့လီ. ဆေယီ့လေ ဆေအ့စ့်ဆေအထိ ဆေအ့စ့်အ့လမွဲဘ့ ဆေစ်းဆေ့ အဖ့်ခိ့ဆေဒ့်ဖျိထု့အခီ်ပယီ် ဘ့မ့လဖ လ့်ရ့်ဝ်ဘ့ ဒ့အကျိ့်တေ့ လံ်ဆေချဲ့အဆေကဆေဂဲ့နီ့ မွဲဆေလေ အရ့်ပိ့်ဝ့်နီ့လီ. လံ်ဆေချဲ့ဆေကဆေဂဲ့လအီ့ဘ့နီ့ ဒ့်းဒိ့ထု့ဆေစ်းဆေ့အတီ့်အဘ့လဖနီ့လီ.
- ဆေစ်းဆေ့အ့ဒ့ဆေနီ့ ဝိ့်မွဲန့်ပယ့်အဆေချဲ့နီ့လီ. ဆေစ်းဆေ့ (၈၆%)အဂး ပအ့ထု့ဆေဖိလဖ လေချဲ့ ကျိ့်အ့စ့်လးကျဲ့ လေဆေချဲ့အဂး လလီ်ဘ့လီ. ဆေအ့စ့်အဒိ့်လဖ မွဲဝ့်ပယ့်အလံ်အကျိ့် ပအ့ထု့ ဆေဖိအဆေအ့စ့်လဖ လံ်ဆေချဲ့လေဆေထုးထု့ အခီ်ပယီ်ဘ့မ့ဝ့်ဝ်နီ့ ဆေချဲ့ကျိ့်ထဲ့လလီ်ဘ့ဝ်ဝ် အကျိ့်တေ့ ကဲ့ထု့ဆေအခိးအတဂးနီ့လီ. လါန့်လေ မကွးခးဒိ့်ဒိ, ဖျိ့်ဒဲရခေ့်ဆံ်းခးဒိ့်အဖေ့် ပ့လန့်နန့်နီ့ ဝိ့်လံ်ဆေချဲ့အဂ့်ဂဂအကျိ့်တေ့ ဆေဒ့ဘ့ဝ်ဝ်လေ လးကျဲ့ဖိလဖ ဘ့ချဲ့ကျိ့်ထဲ့ဝ်ဝ်ဒ့နီ့လီ. ပအ့ပဲ ဆေအဖျ်ယီဂ လေကယဂဆံ်းခးဒိ့်အဖေ့် မွဲန့်ဆေအဖျ် အဂီလေအယဲ့်ယိလေဖနီ့ လေအလးအကျဲ့အဂ့်ဂဂ အဖေ့် ဆေချဲ့ကျိ့်ထဲ့ဆေတီဂဘ့လ့်ထံးဝ့်နီ့ ဆေဒ့ ဘ့ဝ်ဝ်နီ့လီ.
- ကုလဂဴးမဲ်ဂ်ရ့ဂခမျ့း စ့ဂစ့ကီ့အဖျ ဒဲရ့ဂခမျ့းဂဲးဘဂ ပေ့ဝိ့်အနိ့်ယီဂ လေဆေတဲ့ဝဲဂဆေပိ်ဆေလ့ လေဆေဖ့ လ့ပ့ခမျ့းဆေ့ဝ့်ယ့ာနေ့ဝ့်အထိ ထံ်ခးအဖေ့် လံ်ဆေချဲ့, လမိ့်ပိ့်ဘ့အီ်အ့ဝ်နီ့ ထံ်းလ့ဆီ့မိ့်ဝ်ယီဂ မွဲ ဆေအဂဲးလေအတီဂဝ်ဝ်လမံ့နီ့လီ. ဆေဖ့လ့ဆေ့ဝ့် ယ့ာနေ့ဝ့်အဆေပိ်ဆေလ့လဖ (အဒိ့်-ပိ်ာစတာလဖ, ဆေအ့စ့်စ်းဆေ့လံ်အူ့ ဒဲပအ့ထု့ဆရျ့အလံ်စူ့ဖိ့ လဖ နဘ့ဝ်ဝ်ဝ့်လေလလံ်ဆေချဲ့(၁၁)မံ့တေ့, ဆေပိ်ဆေ လ့အဂ့်ဂဂ (အဒိ့်- လံ်အ့နေ့်)နီ့ (ခိလဂဘွဂအလံ် ဒဲပယ့်အလံ်) နဘ့ဝ်ဝ့်လေလလံ်ဆေချဲ့(၁၇)မံ့နီ့လီ. ဆေပိ်ဆေလ့လဖယီဂ လချူဆေအ့ထု့ဒံးဘ့ ဖိးဖ့ မုဆရျ့နီ့ ဘဲဝိ့ပစ်းဆေ့ဆေလဖ ကနေ့ဝ့်ဝ်အဂး ဘ့ဆဲ့လးကျဲ့လေအချဲ့လံ်ဆေချဲ့အီ်ဘ့ ဆေဝိ့်အ့ နေ့ဆိ့ဝ်ဒ့နီ့လီ.

၈. ဆၢအှဲထုၤဖိၢ်ဖၢမုဆရုၤအဆၢမးၤလဖ ဆၢအှဲပဒယိထံၢထဲ့

- ပှအီၤခိၢ်အှဲပဒဆၢအဖုၢယီး လၢဆၢဆီၤမီ့အှဲပဒ ပှအှဲထုၤဆရုၤဖိလဖၢအဖၢခိၤနီၤ ၈/၁၀တၢ်, လၢဆၢအှဲထုၤဖိၢ်ဖၢမုဆရုၤ ဆၢမးၤအဖၢခိၤနီၤ ၇.၅/၁၀ နီၤလီၤ. ပှအှဲပဒဆၢရှးဂၤ ဘဲၢအဆၢဒၢခီ့ၤခၤဖျိၤဆၢအဝိၢ် စံၢဝ့ၢဒၢလၢ ဆၢဖံၢဆၢမးၤယီး လၢအဂ့ၤထုဒအကျ့ မွဲဝ့ၢလမံ့နီၤလီၤ. ပှအှဲပဒဆၢဖိၢ်အဖုၢယီး အဆၢပရၤ့အဝိၢ် ဒိၢ်နှဘၢဆၢအှဲပဒယိထံၢဆၢအဂ့ၤထုဒနီၤ မိမွဲဝ့ၢဝဖွးလၢ အခံးအဂ့ၤလၢယွၤအဂး ကျွၢစၢ်းမၤဝ့ၢဒၢဒဲ ပှမၤဆၢဖိၢ်လဖၢ ဒဲဆရုၤ, ဆရုၤမုၤလဖၢ အီၤဒဲဆၢခိၢ်နှၤ, ဆၢဥ့ဆီ့ဝၢ်ဆီ့ဒဲ လၢနံ့(၃၀)ဘျဲအထးဖၢ့ မွဲဝ့ၢအခ့ထံၢ လဘျုၤလၢပှနုၤလ့စံၢ်ဆၢ့ဆၢလဖၢ စံၢဆၢ့ဆၢလၢ ဆၢဥ့အီၤဝၢ်အီၤအကျိ ဒိၢ်နှဘၢဆၢယီၤဝိၢ်နီၤလီၤ. လၢအလးအၢစီ့နီၤ ပှအှဲထုၤဆရုၤဖိလဖၢ လၢမူၤဒၢလ့ဘၢဝ့ၢဒၢအလးနီၤ ပှအှဲပဒဆၢဖိၢ်လဖၢ ဒၢဘၢဝ့ၢလၢမၤဆၢဝ့ၤဂ့ၤဘၢဘၢနီၤ အုၤလ့ၤအီၤလ့ၤဝ့ၢဒၢနီၤလီၤ. ပှအှဲထုၤဆရုၤဖိလဖၢ ဖံၢဆၢမၤဆၢ, ဆၢအဂဲးအဖး ဘၢဆဲၤဖိၢ်ဖၢမုဆရုၤ ဒဲဆၢဒုၢ်ဘ့ၤယၢဆၢအဂဲးအကျိ့လၢ အပၢဝ့ၢလဖၢနီၤ ဒၢဘၢဝ့ၢလၢ မီ့ပိ့ၤဝ့ၢဒၢနီၤလီၤ. ဆၢယီၤဒုၢ်ဖျိၤထ့ဆၢဘ့ၤယၢနၤဘ့ၤဆၢလၢ ဖိၢ်ဖၢမုဆရုၤ အဖၢခိၤနီၤ အဆၤ့ထီၢဝ့ၢဒဲဆၢအဂဲးအဖးလၢ ဆၢအှဲထုၤနှဝ့ၢလဖၢအခံးအဂ့ၤအရှၤပိၤဝ့ၢနီၤ ပှအှဲပဒဆၢဖိၢ်လဖၢ ဒုၢ်နဲၤဝ့ၢလီၤ.
- အှၤဆၢဆီၤမီ့ဝ့ၢလၢဆၢမၤယီၤထီးလူၤနီၤ မွဲဝ့ၢဆၢအှဲထုၤဖိၢ်ဖၢမုဆရုၤလၢ ဆၢကြၢ်းအှဲအူးအှဲပၢၤ့ဝ့ၢလါနၤ့ဂ့ၤ လၢအခံးအဂ့ၤအဂး ဆၢဒၢနှဝ့ၢလနၤ့ ဒဲဆၢအှဲယီၢလဖၢဆ့ ဒုၢ်ဖျိၤထဝ့ၢနီၤလီၤ. ဆၢအဂဲးလဖၢယီၤ ဘဲၢအဖၢ့လဲယီၤအနိ့ၤလဖၢအဝိၢ် ဆၢဒုၢ်ဖျိၤထဝ့ၢ အဆံၤအရှၤနီၤလီၤ. ဆၢလဖၢနီၤမွဲဝ့ၢ ဆၢဒုၢ်ဘ့ၤယၢလၢ လချူဆၢအှဲထုၤဒံၤဘၢ ဆရုၤ, ဆၢပၢၤ့ထဲဘံ့ဘံ့ဘူ့ဘူ, ဖိၢ်ဖၢမုဆရုၤထိစိၤဆၢၤ့ထီ, ဖိၢ်ဖၢမုဆရုၤ စတူၤကၢလဖၢ ဒဲဆၢဒုၢ်ဘ့ၤယၢထဲ့မုနံၤမုဝၤ့ ကၤအဘံ့လဖၢနီၤလီၤ.

(က) လချူဆၢအ့ုထူးဒံးဘၢဆရုးနိ့ဳ ဆၢဒုးဖံးဝိးလီးဝ့ဳယၢ ဖိးဖျ့မုဆရုးအဂဲး ဆၢအ့ုထူး ဆရုးလဖ မွဲန့ၢ (၂၉%)နိ့ဳ လီးဝ့ဳယၢပှစံးဆပဆၢလဖလၢဖိးဖျ့မုဆရုးအဂဲးနိ့ဳ ပှအ့ပးဆၢ အဖုၤယီး ဒ့ဘၢဝ့ၢနိ့ဳလီၢ. လၢဆၢနဲၤလ့းလံးစူၤဖြိ့အဖ့ဳဆ့ ဘၢဆဲၤလၢဆၢအဂဲးယီး လအီၤဘၢ ဝ့ၢထံၢထံၢကျ့ကျ့နိ့ဳ လီၢလၢကဒုးဖြိ့ထ့ဳဝ့ၢလီၢ. လံးစူၤဖြိ့အဖ့ဳ လီးဖြိ့ထ့ဳဝ့ၢမွဲန့ၢပှအ့ုထူး ဆရုးလဖ မွဲဘၢနိ့ဳဘၢဂဲၢဝ့ၢအဆၢထိစိး ဒဲအ့ၤမွဲဆၢလီးဖြိ့ထ့ဳဖိးဖျ့မုဆရုးအဂဲးအခီၤပယီၢနိ့ဳ လဒုးဖြိ့ထးဘၢဝ့ၢလီၢ.

ခွ့ဳဒဲဖြိ့ဆံးခးဒိ့ဳအလးလန့ဳနိ့ဳ လချူဆၢစးထ့ဳအ့ုထူးဒံးဘၢ ဖိးဖျ့မုဆရုးဒဲ ပှအ့ုထူး ဆဖြဂဲၢလထိ့ဳဒံးဘၢနိ့ဳ ပှလဂးဂးဒုးဝ့ဳယၢဆိၢထဲဝံးဝ့ၢနိ့ဳ ပှအ့ပးဆဖြလဖ ဆီၤမြ့ဳဝ့ၢဂုးဂုး ခၤ့ခၤ့နိ့ဳလီၢ. ပှစံးဆၤ့ဆၢလန့ဳနိ့ဳ (အဒိ့ဳ- အီၤဖျဲမုနံး) ဆၢအ့စ့ုလၢမိဘၢအ့စ့ုဝ့ၢအဂး ဆၢအဂဲးအဖးလဖနိ့ဳ ဆၢဒ့ဘၢဝ့ၢလၢကွးလ့ဳဆိၢထဲဝ့ၢဒ့ၤနိ့ဳလီၢ.

(ခ) ဆၢဒုးဖြိ့ထ့ဳဆၢပၤ့ထဲဘံ့ဘံ့ဉူဉူ

ပှအ့ပးဆၢလဖုၤယီး အီၤက့ဉုအီၤက့ဘးလၢ မ့ၤတလ့ၢ, အ့ၢယၢဝတံၢဒဲပဲးကူးခးဒိ့ဳအဝိး မွဲန့ၢလၢဆံးခးဒိ့ဳ, ခးဒိ့ဳဒိ့လန့ဳတး လးကျဲ့အီၤထ့ဳလဖအဖ့ဳ ပှအ့ုထူးဆရုးဖြိအ့ဒ့ၤဆၢနိ့ဳ ဆၢအဂဲးအဖးဘၢဆဲၤဆၢဘၢပၤ့ထဲဆၢ ဘံ့ဘံ့ဉူဉူယီး လီးဒုးဝ့ၢယၢပှစံးဆၢ့လဖလအီၤ ဘၢလီၢ.

ဆၢအဂဲးအဖးလဖ လၢအ့ုထူးန့ဘၢဝ့ၢအဂး ဆၢပၤ့ထဲဝ့ၢဘံ့ဘံ့ဉူဉူနိ့ဳ လၢဆၢဖ့ဳလ့ၢ ဆၢန့ဝ့ၢလၢခမျးအဂး ဆၢပိးဆၢလ့ၤလဖအဖ့ဳ ဆၢဒုးဖြိ့ထဲဝ့ၢပျ့ပျ့လဲလဲနိ့ဳလီၢ. ခၤ့ဖြိ့ဆၢ အ့ုထူးဒိးန့ဆၢအဂဲးအဖးလဖအဖ့ဳ မွဲလၢဆၢဖိးထ္ဒါပှစံးဆၢ့ဆၢဖြိလဂၤဘၢလဂၤအခဲၤ့ လအီၤ ဘၢအကျိ့ဳ ပှလဂၤဘၢလဂၤအဂဲးအဖးလဖ ဆၢဝိ့ဳဝ့ၢလဝ့ဳဘၢနိ့ဳ ဆၢဖ့ဳလ့ၢထဲဆၢပရၤ့နိ့ဳလီၢ.

(ဂ) ဆၢဒုးဖြိ့ထ့ဳဖိးဖျ့မုဆရုးအန့ၤ (ထိစိးဆၢ့ထိ)

ပှအ့ပးဆၢအဖုၤဒ့ဘၢဝ့ၢလၢ ဆၢဒ့ခီ့ဳအ့စ့ုဆၢလဖအဖ့ဳ ဖိးဖျ့မုဆရုးအန့ၤ (လၤမၢရှ့ၤ ၂၉၁ဒ့ုးအန့ၤ)နိ့ဳ ဆၢလထိစိးဒုးဖြိ့ဘၢလီၢ. အဝ့ၢဝံစံးဝ့ၢဒ့ၤနိ့ဳ လၢခးပယ့ဳအဂး ဆၢရွံ နူဝိ့ဳဆၢအ့ုထူးဖိးဖျ့မုဆရုးအဖြိ့ဳ ဘဲၢအမွဲဆၢအ့ုထူးဆၢလၢဆၢဒ့ဘၢဝ့ၢအလး (De-Facto) လၢဆၢဝိ့ဳဝ့ၢယီးနိ့ဳ ဘၢထံးဆၢဒ့ဝ့ၢနိ့ဳလီၢ. ဆၢအလးလၢဆၢအ့ပးဝ့ၢ (၇၀%)အဖ့ဳ ဖိးဖျ့မု ဆရုးအန့ၤနိ့ဳ ဒုးဖြိ့ထဝ့ၢလီၢ. အဒိ့ဳ - ပဲးကူး, နူၤပွံၢတီၢဒဲအ့ၢယၢဝတံၢလးကျဲ့လန့ဳအဖ့ဳ ဒုးဖြိ့ထထိစိးဆၢ့ထိ (၁၀၀%)အလၢ့အ့ဟ့ၢ ဒဲဆၢအလးဘဲၢဖြိ့ဳဆံးခးဒိ့ဳနိ့ဳ ရှ့ဝ့ၢဒ့ၤ (၄၄%) ဒ့ၤလွဲၤနိ့ဳလီၢ.

ဆၢထိစိးဒုးဖြိ့ဳ ဖိးဖျ့မုဆရုးအန့ၤလအီၤဘၢနိ့ဳ ထံၢခးဖိလဖအကျ့ လးကျဲ့လၢပှဉုၤ အဝးလ့ၤထဲ့အ့ဝ့ၢလဖ ဆၢယိထံၢဆၢအဂဲးအဖး အခံးအဂ့ုအဖ့ၤခိနိ့ဳ ဆၢဘၢထ္ဒါအီၤဝ့ၢဒ့ၤနိ့ဳ လီၢ. လၢဆၢအဂဲးယီးအကျိ့ဳ ဆၢအဂဲးအဖးလဖ ဆၢယိထံၢဝ့ၢအခၢ ဆၢဝံဆၢနၤလၢဆထယၤ ထဲဝ့ၢနိ့ဳ ဆၢလ့ဳဆ့ုအီၤ, လအီၤလိၢဝ့ၢလၢ ဆၢထံးလ့ဳဆီၤမြ့ဳအဂးနိ့ဳလီၢ. ဆၢအဂဲးအဖးလဖ ကတီးဘၢဝ့ၢအဂး, ဆၢဘ့ုထဲ့အဂး အ့ၤလိၢဝ့ၢနိ့ဳ ဆၢကဝိ့ဳဝ့ၢဘၢဆဲၤဆၢယိထံၢရ့ၢခမျးအဖြိ့ဳ အီၤဝ့ၢဒ့ၤနိ့ဳလီၢ.

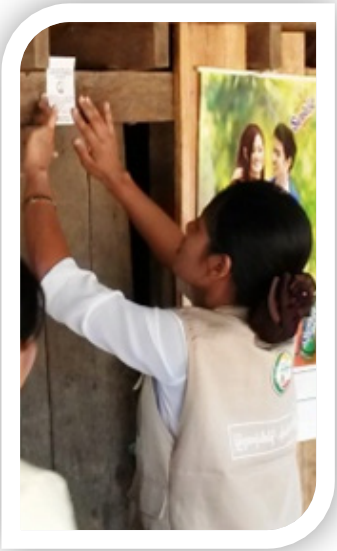

(ဃ) ဖိုးဖျမုဆရျစတွးကာလဖ

ဆးအ့ထုံ့ဆရျဂိုးဝ့ာ ဂံ့လဖအချိုးခီနိ့ ဆးကျးထးအဂး အ့လမွဲဘ ဘျးလ့ဆဲး ဝ့ာအဂး ပ့အ့ထုံ့ဆးဖိုလဖအဂး ဆးဖ့လ့ထးဖျံးလဖ လးကဘျးလ့ဆဲးဝ့ာအဂးလီ၊) ဆးဝံဆးနးအီ့ဝ့ာ(၁၂.၅)ခွးနိ့ ဆးအ့ထုံ့ဆရျဂိုးခွံးဝ့ာ စတွးကာလဖ ဖိုးဖျမုဆရျကိ့တဲ့ဆး ယီး အ့ပွးဝ့ာဒ့နိ့လီ၊ ဆးထိစိးနိ့ ပ့အ့ထုံ့ဆရျဒဲ ဘ့ဆဲ့ဖိုးဖျမုဆရျပ့မးဆးဖိုလဖအဂး, အ့ထုံ့ဂံ့ပ့ာလဲ့ဂိုးခွံးဝ့ာ ဒဲဂံ့အီ့ထးဝ့ာလဖ ကဘ့ယ့ာဘ့ဝ့ာယီ့ာယီ့ာအဂးနိ့လီ၊ လးဖးဘးဘဲ့ာ ယီးအဂိုး ဆးလးအကဲ့ထုံ့ဘ့ဝ့ာလး ဆးအ့ထုံ့ဘ့ဝ့ာဆရျနံ့ာဘျ့ ဒဲဆးလအ့ထုံ့ဘ့ဆရျ အီ့ထးဝ့ာလဖ ကလးွးဝ့ာလီ၊.

ပ့အ့ပးဆးအဖုာယီး ပ့အ့ထုံ့ဆရျဖိုအ့ဒ့ဆး (ဆးအ့ပးအဖး့ ၉၂%)နိ့ အ့ထုံ့ ဆရျဂိုးဝ့ာအခ၊ စတွးကာလဖယီး ဒ့ဘ့ဝ့ာလးကျးထးဝ့ာဘ့ဘ့ဘ့ဘ့နိ့လီ၊. (အဒိ့ - အ့ာယ၁ဝတံ၊, ပဲးကူး, ကယး, ဖျိ့, နွ့ာပုံ့ာတီ၊, စကဲ့ဒဲခွ့ဆုံးခးဒိ့) လါနွ့လးကျွ့လန့ အဒိ့ - ရခမ့ (ရ၁%) ဒဲမ့တလွ့(၈၁%)အဖး့ ဆးဝိ့စတွးကာလဖနိ့ လမီ့ပီ့ဘ့လီ၊. အရူးလပီး ဘ့အ့အ့လါန့ ဆးဒ့ဘ့ဝ့ာလမုံ့နိ့ ပ့အ့ထုံ့ဆးဖိုလန့ လချူးဒ့ခီ့အ့စ့ဒံးဘ့ဆးနိ့ ကျးထးဆိ၁ဝဲးစတွးကာနိ့လီ၊. အ့စ့ဝ့ာအွ့ဂိုးနိ့ မွဲလးဘးန့ကျးဝ့ာဘ့အဂိုး ပဒ့ဆိ၁ဝဲးဆးယီး နိ့လီ၊.

ပ့ယိထဲ့ဆရျလဖ နံးလနံးလူးခွံးဝ့ာနိ့ ယိထံ၊ထဲ့ပ့အ့ထုံ့ဆရျလဖ အဆးမးအခ၊ ဆးအ့စ့အဒိ့လဖ ဒဲဆးဥ့ဆးဒိ့အဆရျအဒိ့အဖး့ ဂံ့ဒိ့အဆးဝံဆးနးလးအပဝ့ာလဖ ယိထံ၊ယိဆးဝ့ာအဂိုးတး ဆးလးအကဲ့ထုံ့ဘ့ဝ့ာဘဲ၊အမွဲ ဆးလအ့ထုံ့ဘ့ဆရျလး အအီ့ ထးဝ့ာနိ့ ထုံ့ဥ့ထုံ့ဘးဘ့ယ၊ဝ့ာနိ့လီ၊.

ပ့အ့ပးဆးအဖုာဒ့ဘ့ဝ့ာလး ရွ့ာဆံးခးဒိ့နိ့ ဝံးဒိ့လဒိ့အဖး့ စတွးကာလဖလူးခွံးဝ့ာ အဂိုးတး, ဘ့မးထဲ့ဝ့ာလး မံးတူးဒဲကျးထးဝ့ာလးကီနိ့လီ၊. ပီးဒိ့ဝ့ာဘဲ၊ယီးဝိး ဒဲမးဝ့ာဒ့နိ့ မးလးယွးဆးထိစိးလးဆးဘ့ကျးစတွးကာတး, ပ့အ့ထုံ့ဆရျဖိုးဒဲပ့မးဆးဖိုး ဘ့ဆဲ့ဖိုးဖျမု ဆရျလဖဘ့ယ့ာစတွးကာလဖအလူအယွး ဒဲဆးဘ့ကျးစတွးကာဆးမးအဆးလီ၊အဖုခိနိ့ ဒုးဖျိ့ထုံ့ဝ့ာလ့ထံးလ့ဆုံးနိ့လီ၊.

(c) ဆးဒ့ခီ့ထဲ့အဂး ကးအဘံ့လဖ

ပ့အ့ထုံ့ဆးဖိုလဖ ဆးဒ့ခီ့ထဲ့အဂး ကးအဘံ့နိ့ ပ့အ့ပးဆးအဖုာဒ့ဘ့ဝ့ာလး ဆးဝိ့ဝ့ာဒ့ရွ့ာနိ့လီ၊. ဆးအဂဲးတရွိနိ့ ပ့စံးဆးုံ့ဆးလဖ အ့ဒ့ဆးအီ့လးအဂံ့အကိုးနိ့လီ၊. လးဂံ့နိ့ ပ့လးအစံးဆးုံ့ဆးဘ့ဝ့ာ အ့လအီ့ဘ့နိ့ ပ့အ့ထုံ့ဆရျဖိုလဖ ဘ့အီ့ကွ့ထးဆး ဒ့ခီ့ထဲ့အဂး ကးအဘံ့ယီးနိ့လီ၊.

ပ့အ့ပးဆးအဖုာဒ့ဘ့ဝ့ာလး ကမးဝ့ာဒ့ဘဲ၊ယီးဝိး လီ၊ဘ့ဝ့ာလဖ (၉၉%)နိ့ ပ့အ့ထုံ့ ဆရျဖိုလဖ အီ့ကွ့ထးဆးဒ့ခီ့ထဲ့အဂး ကးအဘံ့ယီးနိ့လီ၊.

(စ) ဆးဒ့ခီ့အ့စ့ဆးအဆးုံအထိ

ပ့အ့ပးဆးအဖုာဒ့ဘ့ဝ့ာလး ပ့အ့ထုံ့ဆရျဖိုလဖ အ့စ့ဆးနိ့ မးဝ့ာလး အဖျဲခိဘျံးခိဘျး လမွဲဘ့တး အ့စ့ဝ့ာဒ့ဂးဝ့ာဘ့ဘ့ ထံးလ့ထိ့လ့နိ့လီ၊. ဆးအ့စ့ဆး အဆးုံအထိကအီ့ဝ့ာ ဖိုးဘိး(၁၈)မံနံးတး ဆးအ့စ့ထိးလူးအဂး လးွးဝ့ာလီ၊. အဂိုးတး ဆးဒ့ခီ့အ့စ့ဆးဒဲ ဆးကွးလ့ဆးစံးဆးုံလဖအဂး လးွးဝ့ာနိ့ လ့ထံးဝ့ာဒ့နိ့လီ၊.

၉. ဆၢအဂဲးအဖးလဖၣ အခံးအဂ့ၢ

ဆၢအဂဲးအဖးလဖၣ အခံးအဂ့ၢနိ၊ (အဝ့ၢလခီၢမဲ့ဝ့ၢ, အအၢ့လခီၢမဲ့ဝ့ၢ) ဆၢဒၣဘၣဝ့ၢလၣ ဆၢလၣကဂဲၢကဲၤထ့ၣလဖၣအီၣဝ့ၢလီၢ. လါန့ၢဆၢအဂဲးအၣဒၣဆၢနိ၊ ဆၢအဂဲးအဖးလဖၣ လၣဆၢယိထံၢ, ဘ့ၢထဲ့ၢအဆ့ၢအဖၢ့ ဆၢဘ့ၢထဲ့ၢန့ဉ့ၣဝ့ၢယီၢယီၢနိ၊ ဆၢဒၣဘၣဝ့ၢနိ၊လီၢ.

ဆၢဒၣဘၣအဂဲးမိၫါလဖၣနိ၊ ဘဲၢအဖ့ၢလၤယီၢအဝိၢ်နိ၊လီၢ.

(က) လၣဆၢအ့ၢထ့ၢဆရ့ၢအထိ ဒိ့ၢမုတဝ့ၢခိၣ်နၢိ ဒဲဝံးဒိ့ၢပ့မၢဆၢဖိၣလဖၣအီၣဝ့ၢ

- ပ့ၣအ့ၢပၤဆၢအဖုၢဒၣဘၣဝ့ၢလၣ ဆၢအဂဲးအကျိ့ၢလန့ၢနဲ့ၢအဖၢ့ ပုၤဒဲပ့ၣအ့ၢထ့ၢဆရ့ၢဖိၣလဖၣနိ၊ ဒိ့ၢမုတဝ့ၢခိၣ်နၢိလဖၣ ဖိၢထ္ၢၤထ့ၢဆၣ ဒဲလးကျဲ့ၢလန့ၢအဖၢ့ ဝံးဒိ့ၢပ့ယိထ္ၢၤရ့ၢနုၤလ့ၢ ဒဲဆၢ်ၤဆၤမၢပိ့ၢတ့ၢ်ပၣ့ၢဝိ့ၢအနိ၊, ပ့မၢဆၣဖိၣလဖၣ ဖိၢထ္ၢၤထ့ၢအခဲ့ၢလီၢ. ဆၣလၣကြ်ၢ်မၢဝ့ၢနိ၊ ဆၣပၣ့ၢထၤဆၣဘံ့ၢဘံ့ၢဥူၤဥူၤအဂၤ, ပ့လၣအမၢဆၣ့ၢဆၣလဖၣ လၣဆၣအ့ၢထ့ၢဆရ့ၢအထိ ကဘၣအီၣထးလၣဂံ့ၢအချိ့ၢနိ၊လီၢ. ပ့ၣအ့ၢပၤဆၣလဖၣ ဒုၢဖျိဝ့ၢနိ၊ ပ့ၣအ့စ့ၢဆၣဒဲပ့စံၢဆၣ့ၢဆၣလကၢဘၣ အဂူၤဂၢလဖၣ အီၣဝ့ၢလါန့ၢဝ့ၢ ပ့စံၢဆၣ့ၢဆၣလဖၣ လကဲၣထ့ၢဘၣဆၣဘၣထံၢထၤနိ၊လီၢ. အဒိ့ၢ - ရ့ၢဆၢ်ၤခးဒိ့ၢ ဒဲရခၣ့ၢဆၢ်ၤခးဒိ့ၢလံၢခံၢအဖၢ့ ပ့ၣအ့စ့ၢဆၣဒဲပ့စံၢဆၣ့ၢဆၣလဖၣ အလၢ်ဆၣချဲ့ၢအ့ၢလမိ့ၢပိ့ၢဘၣတၢ ပ့လဖၣယီၢ နုၤလ့ၢမၢဆၣ့ၢချဲ့ၢ ကျိၢထဲ့ၢဆၣအ့ၢစ့ၢ ဒဲဆၣစံၢဆၣ့ၢလဖၣလီၢ.

- ဘဲ၊ယီ၊ဝိ၊ ပ့ဂူ၊ဂ၊နုၤလ့ၤပၤဝ့၊လၤဆၤအဂဲၤအကျိ့ထီးလူၤနီ၊ (လမွဲဘၤခွ့ၤဆၢ်၊ခးဒီ့ ဒဲန့၊ပုံ၊တီ၊) လၤဆၤဒၤခီ့အ့ၤစ့ၤ ဆၤအဖၤ့ လနုၤလ့ၤပၤဝ့၊ဘၤနီ၊ ဆၤဒၤဘၤဝ့၊နီ၊လီ၊. အကျိ့တၤ, ဆၤစံၤဆၤ့လဖ၊ ဆၤထီးနဲ့ထၤအခံးအဂ့နီ၊ ဘဲ၊ အစံၤဝ့၊ဒၤအဝိၤ လ့ၤထံးဝ့၊နီ၊ ဆၤနဲ့၊နွဘၤဝ့၊လီ၊. လၤဆၤဒၤခီ့အ့ၤစ့ၤဆၤအဖၤ့ ဆၤမ၊ဆီ့လၤကစံၤဆၤ့ဆၤအဂၤနီ၊ ဆၤလဒၤဘၤနီ၊လီ၊. လါနၤ့အဂ့၊ထုၤနီ၊ ဆၤပၤ့ထၤဆၤဘံ့ဘံ့ဥူၤဥူၤအဂၤ ပ့ဂူ၊ဂ၊လဖ၊ ထီးနုၤလ့ၤပၤလဂ့၊အဂၤ ဆၤဖ့ၤကိ့ဝ့၊လီ၊.

- ခွ့ၤဆၢ်၊ခးဒီ့ ဒဲဆၢ်၊ခးဒီ့/ခးဒီ့ဒိၤလနုၤ့အဖၤ့ ပ့အ့ၤပၤဆၤဖိၤလဖ၊ ဒၤဘၤဝ့၊လၤ ပ့စံၤဆၤ့ဆၤလဖ၊အဂၤ ပ့ဂူ၊ဂ၊လဖ၊ (ဂံ့နဲ့ၤပီ့အ့ၤလမွဲဘၤ ဒိ့မုတဝ့၊ခိၤနၤိလဖ၊) မ၊ဆၤ့စံၤဆၤ့အ့ၤဝ့၊နီ၊လီ၊. ဆၤစံၤဆၤ့အ့ၤဆၤယီ၊ ဆၤထိစိ၊ဂ့၊ဝ့၊ လါနၤ့ဂ့၊ ဆၤစံၤဆၤ့လဖ၊ အခံးအဂ့အဂၤ ဆၤမ၊အဘၤကဲၤထ့ၤဝ့၊ဘ့လမံ့မံ့နီ၊လီ၊.

(ခ) လအဲၤဒိၤစံၤဆၤ့ဘၤဆၤ

- ပ့အဖုၤယီ၊ဒၤဘၤဝ့၊လၤ ဂံ့ဒိ့လဖ၊ (၉၉.၆%)နီ၊ ထိးဆၤ့ဆၤဒၤခီ့အ့ၤစ့ၤဆၤလဖ၊ ဂ့၊ဂ့၊ဘၤဘၤအကျိ့တၤ, ဆၤစံၤဆၤအယ၊ဒုၤလ့ၤဘူၤဝ့၊အလၤ့အပူ၊နီ၊လီ၊. ဆၤယီ၊လၤဆၤအ့ထု၊ဆၤအဂဲၤအဖး ကလၤ့ပူ၊ဝ့၊အဂၤ အရူ၊ပိ၊ ဝ့၊ဒိၤမၤနီ၊လီ၊.

(ဂ) ဆၤဆီ့မီ့မ၊နွဆၤလၤပ့စံၤဆၤ့ဆၤလဖ၊အဖု၊ခိၤ

- ဆၤအဂဲၤအဖးလနုၤ့နုၤ့အဖၤ့ အဒိ့ မုၤခွ၊, ဂံ့ဒိ့အဂဲၤအကျိ့ (အ့ၤဘျ့လ့ၤဆဲ၊ ဘၤဆဲ့ဆၤဘိ့ဆၤဘ၊အဆၤနဲ့) ဆၤဘိ့ဆၤဘ၊, ဆၢ်၊, ဂံ့အဂဲၤအကျိ့ ဆၤစံၤဆၤ့လဖ၊ယီ၊ အ့ၤဖျိၤလ့ၤဆ့၊ဝ့၊ဒိၤမၤနီ၊ ပ့အ့ထု၊ဆရု၊ဖိၤလဖ၊ ဆၤဒၤ ဘၤဝ့၊လၤအဆီ့မီ့မ၊နွဆၤအ့စ့ၤလဖ၊နီ၊လီ၊. (အဒိ့ ခွ့ၤဆၢ်၊ခးဒီ့ ဒဲဖျိၤဆၢ်၊ခးဒီ့) ဆၤဆီ့မီ့မ၊နွဆၤလဖ၊ယီ၊ လမွဲဘၤဆၤထိစိ၊လၤကအ့လဲ၊ဘူၤထဲ့ဆၤအဂဲၤအဖးလဖ၊တၤ, ဆၤစံၤဆၤ့လဖ၊ လၤအဝ့၊ဒၤဝံၤအဂၤ ဖျိၤထံၤကျ၊ဝ့၊ နီ၊ ပ့အ့ၤပၤဆၤအဖုၤယီ၊ ထိးဆၤ့ဝ့၊လီ၊.

- ဆၤအ့စ့ၤအ့ၤဒၤဆၤအဖၤ့, ဆၤဆီ့မီ့မ၊နွဆၤယီ၊နီ၊ လၤဆၤအဂဲၤအဖးအခံးအဂ့အဂၤ ဆၤဘၤထံၤဝ့၊အီၤမွဲနှရှ၊ခိၤလီ၊. အဒိ့ ဂံ့အဂဲၤအကျိ့ (အခိ၊, အဒိ့, အဒ၊) လါနၤ့ဆၤအ့စ့ၤလဖ၊လၤအရူ၊ပိ၊ဝ့၊ အဒိ့ ဆၤအ့စ့ၤလၤအမွဲ ပ့ဂဲးဆါဖိၤအဂဲၤနီ၊ လၤဆၤအဂဲၤအဖးအခံးအဂ့အဂၤ ဆၤဘၤထွၢအီၤဘ့၊ဝ့၊ဒၤနီ၊လီ၊.

(ဃ) ဆၤအ့စ့ၤဒုၤဖျိၤဆီ၊ဂုဆၤ

- ဆၤအ့ၤပၤဒၤဘၤဝ့၊လၤ ပ့အ့ထု၊ဆရု၊ဖိၤအ့ၤဒၤဆၤနီ၊ ဘဲ၊ဆၤချဲ့ဖျိၤ့အီၤဝ့၊လၤဆၤအ့စ့ၤအဒိ့ဖ၊့အဝိၤ အ့စ့ၤဆၤနီ၊ လီ၊. ဆၤချဲ့ဖျိၤ့လဖ၊ လိ၊ဝ့၊လၤကဘၤဘူၤထဲ့အ့စ့ၤဝ့၊နီ၊ ထီးအခီ၊ပယီ၊အ့လဲ၊အဝၤလဂ့၊အဂၤ ပ၊့ထ၊ဝ့၊ဒၤနီ၊ လီ၊. ဆၤချဲ့ဖျိၤ့လဖ၊ဘၤဘူၤထဲ့အ့စ့ၤဝ့၊နီ၊ လိ၊ဝ့၊လၤကဘၤလီ၊ထဲ့ဆၤအ့စ့ၤယီ၊အခ၊ ဘဲ၊ဝိၤကထံၤကျ၊ဝ့၊အဂၤ ထိစိ၊ဝ့၊လီ၊. လါနၤ့ဂ့၊ ဆၤအဂဲၤအကျိ့လနုၤ့အဖၤ့, ပ့အ့ထု၊ဆရု၊လဂ၊ ဆၤအ့စ့ၤဒုၤဖျိၤဆီ၊ဂုဆၤအီၤဝ့၊နီ၊ ဆၤဒၤ ဘၤဝ့၊လီ၊. အဒိ့ နၤ့၊နီ၊ ပ့ဘ၊ဘူၤဒၤနဲ့, ပ့စံၤဆၤ့ဆၤလဂ၊ ဆၤချဲ့ဖျိၤ့ဆၢ်၊နီ၊ ကနၤ့ဥ့၊ဝ့၊အဂၤ ဆၤကၤဆၤဂဲ၊အ့ၤ အီၤတၤ နၤ့ခွ့ၤအဆၢ်၊မွဲဧ၊ ဆၤအ့စ့ၤဘဲ၊ယီ၊ဝိၤလီ၊.

- ဆၤအ့စ့ၤအခီ၊ပယီ၊လဖ၊ ထီးအ့လဲ၊အဝၤလဂ့၊အဂၤ ဆၤဖံၤခ၊့ထ၊ဝ့၊အကျိ့တၤ ဆၤချဲ့ဖျိၤ့လဖ၊ ဆၤအ့လဲ၊အ့ စ့ၤအကျိ့ ဆၤစံၤဆၤအခံးအဂ့လဖ၊အဂၤ ဆၤဘၤထံၤရ့၊ဝ့၊ဒၤနီ၊ ပ့အ့ၤပၤဆၤလဖ၊ အုၤလ့ၤဝ့၊ဒၤလီ၊.

(c) လချူစဲ့ထ့ၤလၤဆၤအ့စ့ၤဂီ့ဝ့၊ ဂံ့နီ၊ဆၤယီထံၤထဲ့ဆၤအ့စ့ၤအဒိ့လဖ၊

- ပ့အ့ထု၊ဆရု၊ဖိၤလဖ၊ လချူစဲ့ထ့ၤလၤဆၤအ့စ့ၤဂီ့ဝ့၊ ဂံ့နီ၊လၤဆၤယီထံၤထဲ့ဆၤအ့စ့ၤအဒိ့လဖ၊အဂၤ ဆၤဒုၤဥ့ ယ၊ထ၊ဝ့၊နီ၊လီ၊. လါနၤ့လၤဆၤအ့စ့ၤလဖ၊ (၃၈.၅%)နီ၊ ဆၤဒၤဘၤဝ့၊လၤလမ၊ဘၤဝ့၊ဘဲ၊နီ၊ဝိၤလီ၊. ဆၤကဲၤထ့ၤဥ့၊ဝ့၊ လၤခဲ့နံ၊မံ့နီ၊လီ၊. လမံ့နီ၊ ပ့ယိထံၤဆရု၊ယီ၊ ပ့အ့ထု၊ဆရု၊ဖိၤလဂ၊ ကအ့ထု၊ဆၤအလၤ့အပူ၊ အ့ၤလမွဲဘၤ

ဆၤအဂဲးအဖးအတီၤလဖၣအဂး မွဲလၤအ့ၤမၤ့ထဲ့ထဲ့ဝ့ၢလၤဂံ့ယီၤအကျိ့တၤ အဆၤ့အထိ လူဒိၣ်ၤဒိၣ်လဖၣ ဆိ့ၢ်ခွံၤ ဉ့ဝ့ၢလီၢ. နံၢမံ့လမံ့နှိၣ် မွဲလၤလယိထံၢဘၣဝ့ၢဖျိၤခိၤအကျိ့ ပှအ့ထု့ဆရ့ၢ်ယီၤ ကဘူ့ထဲ့ဝ့ၢအဂး (အ့ၣ) ကဒုၤဂုၤခၤ့ဝ့ၢအဂး အခွံးအရ့ၢဆိ့ၢ်ခွံၤဝ့ၢလီၢ. ဆၤယီၤဘၣထံၤဆၢဆၤအ့ထု့ဆၤအဂဲးအဖးအခံးအဂ့ဉ့ဝ့ၢလီၢ.

- ဆၤယိထံၢထဲ့ဆၤဘဲၢယီၤဝိၤနှိၣ် ဆၢ်ၤခးဒိ့ဒဲခးဒိ့ဒိၣအဝိၤ ဆၤလ့ဆ့ၢအီၣဝ့ၢလီၢ. လၤပဲၤကူၤခးဒိ့ဒိၣနှိၣ် ဘဲၢဆၤနဲၣလ့ဝ့ၢအဝိၤ ဖံၤမၤဝ့ၢအီၣ(၁၀၀%)တၤ လၤန္ၢပှံၢတီၢနှိၣ် ရ့ၤဝ့ၢ (၉%)ဒၣလ့ၤနှိၣလီၢ. ပှယိထံၢဆရ့ၢလဖၣ ဒဲပှအ့ထု့ဆရ့ၢဖိၣ

  လဖၣ မုနံၤလနံၤလူၤခွံၤဝ့ၢနှိၣ် ဝံးဒိ့ အ့ၣလမွဲဘၣ တဝ့ၢ်လးကျဲ့, ဖိၤဖ့မုဆရ့ၢရိ့လဖၣ ကယိထံၢယိဆးထဲ့ဆၤလီၢနှိၣ် ပှအ့ပၤဆၤအဖုၢယီၤ ဉ့ယၢဝ့ၢဒၣနှိၣလီၢ. စဲ့ထ့ဝ့ၢလၤဂံ့လဖၣလါန့ဂ့ၤ ခ့ဖြိ့ဆၤယိထံၢဝ့ၢအကျိ့ ဆၤစံၤဆၤ့လဖၣ အဖၤ့ ဆၤလလ့ကျိၤဘၣအဂဲးလဖၣ ဆၤဒၣဘၣဝ့ၢဉ့အကျိ့တၤ လၤခဲ့လနံၤနှိၣ် ပှအ့ထု့ဆရ့ၢဖိၣ, ပှယိထဲ့ဆရ့ၢလဖၣ ထဲ့ခွၤထဲ့လၤဂံ့လဖၣယီၤ အီၣဒဲအ့စ့ဝ့ၢထံၢထံၢကျၤကျၤဉ့ဝ့ၢနှိၣလီၢ.

- ပှယိထဲ့ဆရ့ၢလဖၣ လၤလနံၤအထးဖၤ့ ပှအ့ထု့ဆရ့ၢဖိၣလဂၤဘၣလဂၤ ဂၢထဲ့အ့ထု့ဂံ့ဒိ့လဖၣအဖၤ့ အရ့ၢထုဂံ့ဒိ့(ဉ)ဒိ့ (ပှအ့ထု့ဆရ့ၢဖိၣအဆၤဉ့ဆၤဘၣအဝိၤ အၣဝ့ၢဉ့လီၢ)နှိၣ် ဆၤရွံန့ဝ့ၢဂီၤ့ ဆၤဒၣခီ့အ့စ့ထဲ့အဂး မူၤဒၤအီၣဝ့ၢလီၢ. ဆၤဖံၤခ့ထဆၤအခံးအဂ့ယီၤ ဆၤအ့ထု့ဆၤအဂဲးအဖးလဖၣ အ့ၣလလ့ထံးဘၣတၤ ဆၤကဘူ့ထဲ့ဝ့ၢဒၣအဂး ဒိၤန့ဘၣဆၤအခွံးအရ့ၢဉ့ဝ့ၢဒၣနှိၣလီၢ.

(စ) ဆၤအ့စ့လၤဆၤကၣဆၤဂဲၤအီၣဝ့ၢလဖၣ

- ပှအ့ပၤဆၤအဖုၢဒၣဘၣဝ့ၢ ဆၤအကၤ့ဒိၣလမံ့ မွဲပှဂဲးဆါလဖၣ, ဆၤဥၤအဘၤအီၣဆီ့ဝ့ၢ ဒဲဘၣဆဲ့လၤဆၤဖံၤဆၤမၤလဖၣ ဆၤအ့စ့လန့နှိၣ် ပှအ့စ့ဆၤဒဲပှစံၤဆၤ့ဆၤနံၢဂၤလူၤအဂး ကဲၣထ့ဝ့ၢဆၤကၣဆၤဂဲၤနှိၣ် မွဲဆၤလၤအကြၤ်ၤထု့ဉ့ထု့ဉၤ ဒဲဆီ့မိ့ဝ့ၢနှိၣလီၢ. ဆၤအဖုၢယီၤစံၤဝ့ၢဒၣနှိၣ် ထံၢခးအၣဘံ့အဖၤ့ ဆၤအ့ထု့ဖိၤဖ့မုဆရ့ၢနှိၣ် လၤဆၤအ့စ့လဖၣယီၤအဂး ဆၤဒၣဘၣဝ့ၢဆၤကၣဆၤဂဲၤလဖၣ လၤအမိ့ဗိ့ဝ့ၢလါန့ဂ့ ဆၤအ့ပၤယိထံၢအဆ့ၢနှိၣ် လီၢဝ့ၢလၤဆၤဘၤဆုးလီ့အဂးနှိၣလီၢ. အကျိ့တၤ, ဆၤအ့စ့လဖၣ ဆၤကၣဆၤဂဲၤအ့ၣအီၣဝ့ၢနှိၣ် ဘၣဆဲ့လၤဆၤအဂဲးအကျိ့ယီၤ ပှအဉ့အဘၣလဖၣ မၤလ့ရ့ၤဝ့ၢ အ့ၣလမွဲဘၣ စံၤဆၤ့ဒုၤဖျိၣအၣထ့ဝ့ၢလဖၣ ဉ့ဝ့ၢနှိၣ် ဆၤကြၤ်ၤယိထံၢဝ့ၢလီၢ. ခနှိးလတီၤလဘၣလဖၣ အီၣထ့ဉ့ဝ့ၢနှိၣ် ဆၤမၤတီၤဘၣထဲ့အဂး ဘၣဆဲ့ဆရ့ၢပထးအဖျိ့လၤအကြၤ်ၤဝ့ၢဘၣဝ့ၢလဖၣ ဆၤဝိ့ဝ့ၢဉ့ဝ့ၢဒၣနှိၣလီၢ.

၁၀.ဆရအ့ုထုံ့ဖြးဖုံ့မုဆရုံ့လ့ရခ့ုံ့ဆုံ့ံးခးဒီ့်အဖ့ုံ့

- ဆရအ့ုထုံ့ဖြးဖုံ့မုဆရုံ့နီ့ ပ့ဘ့ံးဘူ့းဒ့းဖြ့အီ့ဝ့ုံ့အ့ုဒ့ုဆရအလး ရခ့ုံ့ဆုံ့ံးခးဒီ့်လံ့ံးထံ့းအဖ့ုံ့ ဆရမ့ံးဘ့ုံ့ဝ့ုံ့ံးဝ့ုံ့ံးဘ့ုံ့ဘ့ုံ့နီ့ ပ့အ့ုပ့ဆရအဖုံ့ုဒ့ုဘ့ုံ့ဝ့ုံ့လီ၊.
- လါန့ုံ့ဝ့ံး ပ့မူုံ့စလ့ုံ့ဖြ့လန့ုံ့ အီ့ဝ့ုံ့ဆီ့ုံ့ဝ့ုံ့လးကျွံ့လဖ့အဂံးအကြိ့နီ့ လ့ုံ့ဆ့ုံ့ဝ့ုံ့ဒ့ုလီ၊. ပ့အ့ုထုံ့ဆရုံ့ဖြ့လဖ့ ပ့မ့ံးဆ့ုံ့ံးဆ့ုံ့လဖ့ ဒဲဒ့ုံ့ံးယ့ုံ့ဖြ့ဥုံ့, ဆ့ုံ့ဒ့ုံ့ံးဆ့ုံ့ယ့ုံ့အဂံး ပ့အီ့ခီ့ံးထံးဆ့ုံ့လဖ့ လ့ံးထဲ့ုံ့ဝ့ုံ့ဒ့ုလ့ုံ့အဖုံ့ုအဂီနီ့လီ၊. ဆ့ုံ့အဂံးယီံး ပ့စံ့ံးဆ့ုံ့ုံ့ဖြ့လဖ့အဂံး ဆ့ုံ့ဘ့ုံ့ပ့ုံ့ထဲးဆ့ုံ့ဘံ့ုံ့ဘံ့ုံ့ဥူ့ဥူ့နီ့ လ့ုံ့ဆဝ့ုံ့ုံ့ဒ့ုနီ့လီ၊.

- ပ့အ့ုပ့ဆရဖြ့လဖ့ ဒ့ုဘ့ုံ့ဝ့ုံ့အဝိံး ဂံ့ုဒီ့ုလ့ုံ့လအဲ့ုဒိံးစံ့ံးဆ့ုံ့ုံ့ဘ့ုံ့ဆရနီ့ လအီ့ဘ့ုံ့လီ၊. လါန့ုံ့ဝ့ံး လ့ုံ့မူုံ့စလ့ုံ့ဆုံ့ံးဖြ့ဝံ့ုံ့အက့ုံ့ ဆ့ုံ့ဒ့ုဘ့ုံ့လ့ုံ့ဆ့ုံ့ကဲ့ုံ့ထ့ုံ့ဝ့ုံ့(၃)မံ့ုနီ့လီ၊. အခ့ုံ့ထံးလမံ့ုနီ့ ပ့အ့ုထုံ့ဆရုံ့ဖြ့ယီံး စံ့ုထ့ုံ့အ့ုစ့ုံ့ဝ့ုံ့လ့ုံ့ဆုံ့ံးဆုံ့ံးနီ့လီ၊. အ့ုံ့မွဲပ့စံ့ံးဆ့ုံ့ုံ့ဆ့ုံ့ယီံး စံ့ံးလ့ုံ့အဝံးလ့ုံ့ ရီ့ုံ့ဟ့ုံ့ဂ့ုံ့ုတံး ပ့အ့ုထုံ့ဆ့ုံ့ဖြ့လဂံး စဲ့ုထ့ုံ့ခွံ့ုဝ့ုံ့ုဒ့ုနီ့လီ၊. နံ့ုံ့မံ့ုံ့လမံ့ုံ့နီ့ ဆ့ုံ့ဒ့ုခီ့ုံ့အ့ုစ့ုံ့ဆ့ုံ့ယီံး ဘဲ့ုံ့ဆ့ုံ့အီ့ုံ့ကျွံ့စဲ့ုံ့အဖြိ့ုံ့အဝိံး ဆ့ုံ့စံ့ုထ့ုံ့အ့ုစ့ုံ့လ့ုံ့အခ့ုံ့ထံးလဆ့ုံ့ဘ့ုံ့လဆ့ုံ့ဂီ့ုံ့မ့ုံ့ ထီ့ုံ့စိံးလ့ုံ့ဆ့ုံ့အ့ုစ့ုံ့ဘ့ုံ့ဆဲ့ုံ့ဆုံ့ံးဆ့ုံ့ (ဆ့ုံ့ဝံ့-၈)နီ့လီ၊. အ့ုံ့မွဲပ့စံ့ံးဆ့ုံ့ုံ့ဆ့ုံ့လဂံးစံ့ံးလ့ုံ့အဝံးလ့ုံ့ ရီ့ုံ့ဟ့ုံ့ဂ့ုံ့ုနီ့ ဆ့ုံ့ဒ့ုခီ့ုံ့အ့ုစ့ုံ့ဆ့ုံ့နီ့ ဆ့ုံ့အီ့ုံ့ပထုံ့ခွံ့ုဝ့ုံ့ုလီ၊. ဝ့ုံ့မံ့ုံ့လမံ့ုံ့နီ့ ပ့အ့ုထုံ့ဆရုံ့ဖြ့လဂံး ဆ့ုံ့အ့ုစ့ုံ့ဘ့ုံ့ဆဲ့ုံ့ဆုံ့ံးဆ့ုံ့ယီံး လ့ုံ့ခ့ုံ့ဖံးခွံ့ုဝ့ုံ့ုဂီ့ုံ့တံး အ့ုစ့ုံ့မွဲန့ုံ့ဆ့ုံ့အ့ုစ့ုံ့အဂူုံ့ဂံ့ုလဖ့လီ၊.
- ပ့အ့ုပ့ဆရအဖုံ့ုယီံး လ့ုံ့ရခ့ုံ့ဆုံ့ံးခးဒီ့်လံ့ံးခံ့ုံ့အဖ့ုံ့ ဆ့ုံ့အ့ုထုံ့ဖြ့ံးဖုံ့မုဆရုံ့ လန့ုံ့ဘ့ုံ့ဝ့ုံ့ုနီ့ အကြိ့အဖြိ့ုံ့လ့ုံ့ဆ့ုံ့ကမ့ံးဝ့ုံ့လမံ့ုံ့မံ့ုံ့အဂံး လီ၁ဝ့ုံ့လ့ုံ့ဆ့ုံ့ကအ့ုပ့ဝ့ုံ့ုအဂံး ဒ့ုံ့ဖြိ့ုလ့ုံ့ဆ့ုံ့ဝ့ုံ့ုဒ့ုနီ့လီ၊.

Kayin (West Poe)